…оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

45-дахи жэлээ гарана.

…уряад Үнэн

…Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…(1674) | 1968 оной мартын 30, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Ю. А. ГАГАРИН

В. С. СЕРЕГИН

…и Горькиин …рэһөөр …жэлэй …йдо

…Горькиин түрэһөөр 100 …ндо зорюулагдаһан баяр… …мартын 28-да Кремль… …түүдэй ордондо боло… …зохёолшод, олониитын …ажашад, искусствын …, партийна хүдэлмэри… …слэл хотын предприя… …бдэрини түрүүшүүл, …архи ажахынуудай эр… …, нииспэлэй айлшад

…түүр Горькиин ехэ …татай, 1868—1968 …д аржын харагдана. …э Л. И. Брежневэй, …овой, А. П. Кириленко… …Косыгинай, К. Т. Ма… …В. Подгорнын, Д. С. …, А. Н. Шелепинэй, …, П. Н. Демичевэй, …оновой, Ф. Д. Кула… …Н. Пономаревой, М. С. …ой, тэрэшэлэн ойн ба…

УРАН ЗОХЁОЛШО, МЭРГЭН ҮГЭТЭ, ГУМАНИСТ

Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо болоһон баярай суглаан

…ярай бүхэсоюзна комитедэй гэшүү-дэй ерэхэдэнь, суглаашад альга ташалгаар амаршалан угтаба.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь **К. А. Федин** баярай суглаа нээхэһээ урид нигэжэ хэлээ:

— Хабарай энэ һаруул тунгалаг үдэр манай дэлхэйдэ гашуудалтай ушар тохёолдобо. Советскэ Союзай Геройнор, дэлхэй дээрэхи түрүүшын лётчик-космонавт Юрий Алексеевич Гагарин, инженер-полковник Владимир Сергеевич Серегин усалда орожо наһа бараа. Юрий Алексеевич Гагарин мүнөөдэр манай энэ баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхые хүсэһэн байгаа. Хүл дээрээ бодожо, Совет Эхэ оронойнгоо алдарта хүбүүдэй дурасхаал хүндэлэн тэмдэглэхые дуралханаб.

Зал хүл дээрээ бодобо. .

К. А. ФЕДИНЭЙ ЭХИЛЭЛГЫН ҮГЭ

…ей Максимович Горь… …һөөр 100 жэлэй ойн …оё жэл үшөө ондоо ой… …эй урда тээ уран зо… …һэн нютагта, Нижегородто, Горькиин түрүү… …тухай түрүүшын һа… …агарь» гэжэ газетэдэ …фтой тудалдаба. Тэн… Волгодонь, Горькиин …эн абаһан юм. Энэнь …ай хилые юрэ бусын …ажа, дэлхэй дээрэ ал… …хын тула эндэһээ …һон түүхэтэй.

… зохёолыень үльгэр …лэй. Юундэ тиигээб …ой сахилгаата элшэ… …байдал жабхалан һай… …һэн уран зохёолшын …агүй тараан дэлгэ…

… хэндэшье мэдэгдээ-гүй байһан зохёолшо баялигуудтайшье, хүсэ шадалтайшье болоогүй хүнүүдтэ, ямаршье эрдэм шудалха аргаһаа хаһагдаһан, олонхидоо үзэл бэшэг мэдэхэгүй, ядуу тулюур байдалтай, хүсэ хүртэшэгүй хүдэлмэридэ, барга харанхы байдалда дарагдаһан хүнүүдтэ өөрын уряатайгаар хандаа бэлэй. Тэдэнэй нюргаяа сэхэлхыень уряалһан, хүн түрэһэнэй омогорхол тэдээндэ һэргээн бадаруулһан байгаа.

Олонхидоо һайн хуби заяанда найдахаяа болиһон тэдэнэр уран зохёолшын уряада этигэхэ байгаа гү? Горький бага балшарһаа ажабайдалай хүндэ хүшэр зүргөөр дабшаһан, тэрэнние барандань узэжэ үрдиһэн туладаа, юу хэлэһэнээ мэдэдэг байгаа. Сүхэрхын туйлдашье хүрэһэн хүнэй сэдьхэл бодол соо хоргодон байдаг хүсэл эрмэлзэлэй хүсые Горький бэеэрээ үзэһэн байха. Һүбэлгэн мэргэн энэ зохёолшо хүсэл бодолой али тухай хүсэтэйе мэдэдэг һэн. Горький арадай үльгэр түүхэ ба домог зохёолнуудые эсэшэ сусашагүй дуулан алдаршуулдаг байһан. Тиимэ зохёолнуудта арад түмэнэй айхабтар дуратайе мэдэхэдээ, үльгэр гээшэ хүнине өөртөө дурлуулхаһаа гадна, мүн дэлхэй дээрэ һайн һайхан ажабайдал зохёожо болохо байһанда этигүүлхэ ёһотой гэжэ ойлгон мэдэрһэн юм.

Тиигэжэ этигэн мэдэрһэнэй үндэһөөр Горькиин үльгэр домог шэнги номууд мүндэлһэн. Сокол тухай, Буревестник тухай гайхамшаг дуунууд найруулагдаһан байгаа. Үльгэрэйхидэл али, һанаа сэдьхэлээ зобооһон эдэ дуунууд байлдаанда орохоор бэлэн байдаг. Тэдээн соохи түхэл шэнжэнүүд айхабтар тодо мэргэнээр сосолгодон найруулагдаад, баатар шубуудынь дэлхэй дээгүүр дэгдэн дүүлижэ, хаа хаанагүй һүр һүлдэ болон угтагдаад, тиимэл зандаа хэтэ мүнхэдөө үлөө.

Мещанинай айн һүрдэдэг арад зоной гүн дундаһаа Горький гараад, тэдээн дээгүүр шубуун шэнгеэр шуумайн ниидэ. Энэнь лэ тэрэ мещанинние гайхуулдаг байһан. Тиимэл хадаа Волгын бурлагуудай гү, али ашаашадай дундаһаа гараһан гайхалтай үльгэршэн тушаа, үльгэр домогто үзэгдэл тушаа һураг суу Росси дотор, бүхы замби түби дээрэ улам улам ехээр таран дэлгэрээ.

Ухаан бодол уудалан гүйлгэшэ Горькиин бодото реалист байһан ушар бүри ехэ гайхал үүсхээ. Үльгэр домогуудые хөөрэхэтэеэ хамта, тэдэнние хайшан гээд бодото дээрэнь бэелүүлхэ тухай саг үргэлжэ бододог байһан юм. Дабшан ошохо замуудые мэдэхэгүй аад, һайн һайхан байдал тээшэ уряалбал, уран зохёолшодо хэр тааралтайб? Шэнэ байдал хэн зохёон байгуулхаб? Хуушан байдалдахи һуурияа тэрээндэ хэн үгэ дуугүйгөөр үгэхэб? Хуушан байдалые хэн һандаргаха баатай болохоб? Хэн, хайшан гээд тэмсэхэб гэжэ ажабайдал тодо мэргэнээр харюусаа, арад зон энэ тэмсэлдэ дууша шубуудаа уряалан дуулаа. Горький эдир залууһаа хубисхалша хүнүүдые, тэдэнэй дундаһаа — ерээдүйн марксистнуудыешье улам эли тодоор, гүн гүнзэгыгөөр ойлгон таниһан юм. Горький партийна нюуса хүдэлмэриин онол түлхюурые барилсадаг хүдэлмэришэн залуушуулай кружогуудта һураад үзэһэн байха. Горький болото байдалые хараха, мэдэхын тула эдир залуудаа Ород орон соогуур ябагаар аяншалжа, манай ороной түүхэтэ замда — революционерэй замда ороһон байгаа.

Тиихэ сагта, хоёр зуун жэлэй хоорондын дабаан дээрэхи дэлхэй энэ уран зохёолшодо ханинар ба дайсад боложо хахарһан юм. Горькиин зохёолнууд ниитын гурим ёһондо «хоротой» гэһэн һанал бодол хархис этэгээдүүдэй дунда тараһан. Хаанай засагаархид Горькиин ажал ябуулгаһаа гэм зэмэтэй юумэ олохо гэжэ али болохоор оролдодог һэн. Уран зохёолшые полициин участогуудта, түрмэнүүд ба шорондо хаажа, нюуса гү, али эли гэрдэлгэ доро, хиналтын гэрнүүдтэ гү, али гэрэй хиналта доро байлгажа, зүрхэ сэдьхэлыень хэды ехээр тамалан хонжоһыень сэгнэн тодорхойлхын аргагүй. Хашалга мүрдэлгын хэгдэһэн бүхы хугасаа соо Горькиин эди шэдитэ гүүрһан мохоогүй — энэнь бодото поэдэй гайхамшаг зоригтой байһые гэршэлнэ.

(Эхин. Үргэлжэлэлынь 3-дахи хуудаһанда).

…й Московско …организациин …конференци

(ТАСС). КПСС-эй Мос… …организациин XIX …мартын 28-да Союзуудай …нно зал соо хүдэл…

…рһан ниидэхэ үедэ …й болоһонһоо улам… …бараһан замбуулинай дээрэ түрүүлжэ …СССР-эй алдаршаһан …, КПСС-эй гэшүүн, …но Соведэй депутат, …й Герой полковник …, авиационно час… …, КПСС-эй гэшүүн, …ай Герой, инженер… …Серегиной дурас… …ндэ хабаадагшад …соо абяа аниргүй …хүндэлөө.

…овско городской ко… …КПСС-эй Москов… …организациин шал… …тоосоон; КПСС-эй …: шалгалтын ко… …конференциин зүб… …гдаа.

…Брежнев, Г. И. Воро… …ленко, А. Н. Косыгин, …Н. В. Подгорный, …А. Н. Шелепин, …В. В. Гришин, П. Н. …Устинов, И. В. Капи… …ов, Б. Н. Понома… …цев конференциин …лсана.

…овско городской ко… …элидхэлые КПСС… …бюрогой гэшүүндэ …эй МГК-гай нэгэдэхи …Гришин хээ.

…хүдэлмэреэ үргэлжэл…

Алексей Иванович ГАГАРИНДА, Анна Тимофеевна ГАГАРИНАДА

Хүндэтэ Алексей Иванович, Анна Тимофеевна!

Танай хүбүүнэй — Юрий Алексеевич Гагаринай саг бусаар наһа баралга бүхы совет хүнүүдые гүн ехээр гашуудуулба. Иимэ ехэ гээгдэлэй болоһондо таанадтай хамта шаналнабди.

Юрий Алексеевичэй алдарта нэрэ — замбуулинай дайдые түрүүлэн шэнжэлэгшын, Советскэ Союзай Геройн нэрэ Эхэ орондоо, бүхы хүн түрэлтэндэ хамаадана, энэ нэрые хүнүүд хэзээдэшье мартахагүй.

Юрий Алексеевич ушар ёһо мэдэдэг болоһон сагһаа хойшо Эсэгэ орондоо хизаарлашагүй сэхээр алба хээ, Коммунис партиин үнэн хүбүүниинь байгаа. Коммунизмын илан мандалгын аша туһада зорюулан шэнэ габьяа гаргалгада залуу үетэнние тэрэнэй ажабайдал зоригжуулхал.

Манай үнэн зүрхэнэй шаналалые анжаран тогтоогыт.

Л. БРЕЖНЕВ Н. ПОДГОРНЫЙ А. КОСЫГИН

Валентина Ивановна ГАГАРИНАДА

Хүндэтэ Валентина Ивановна!

Танай нүхэр, манай Коммунис партиин үнэн сэхэ хүбүүн, замбуулинай дайдые түрүүлжэ шэнжэлэгшэ, Советскэ Союзай Герой Юрий Алексеевич Гагаринай саг бусаар наһа бараһантай дашарамдуулан Тантай, танай гэр бүлынхидтэй хамта бидэнэр гүнзэгы ехээр шаналан гашууданабди, хизааргүй ехэ гашуудалыетнай хубаалданабди.

Юрий Алексеевич ушар ёһо мэдэхэ болоһон сагһаа хойшо социалис Эхэ орондоо хизаарлашагүй сэхээр алба хэлгэдэ бүхы ами наһаяа зорюулаа, замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар өөрынгөө гаргаһан элитэ ехэ габьяагаараа Эхэ ороноо хэтэдэнь алдаршуулаа. Юрий Алексеевичэй һаруул һайхан дурасхаал совет арадай, бүхы хүн түрэлтэнэй сээжэ зүрхэндэ хододоо хадуугдажа ябахал.

Манай үнэн зүрхэнэй ехэ шаналалые анжаран тогтоогыт.

Л. БРЕЖНЕВ Н. ПОДГОРНЫЙ А. КОСЫГИН

Евдокия Андреевна ЧЕРНОБРОВКИНАДА

Танай хүбүүн, Советскэ Союзай Герой, инженер-полковник Владимир Сергеевич Серегиной албанайнгаа уялга дүүргэжэ ябахадаа саг бусаар наһа бараһантай дашарамдуулан, манай эгээн лэ үнэн зүрхэнэй шаналал анжаран тогтоогыт.

Владимир Сергеевичэй сагһаа урид наһа бараһанда тантай хамта бидэнэр гүнзэгы ехээр шаналан гашууданабди. Танай хүбүүн, эрэлхэг зоригто лётчик, дүлэтэ совет патриот тухай дурасхаал манай зүрхэндэ ходоодоо хадуугдажа ябахал.

Л. БРЕЖНЕВ Н. ПОДГОРНЫЙ А. КОСЫГИН

Таисия Степановна СЕРЕГИНАДА

Хүндэтэ Таисия Степановна!

Танай нүхэр, эрэлхэг хатуу зоригто коммунист, габьяата сэрэгшэ, Герой, совет арадай үнэн сэхэ хүбүүн Владимир Сергеевич Серегиной саг бусаар наһа бараһан тушаа гүн ехээр шаналан гашууданабди.

Владимир Сергеевичэй гайхамшагта ами наһан, Эхэ оронойнгоо түлөө байлдаануудай ба авиаци шудалха баатарлиг хэрэгтэ тэрэнэй гаргаһан габьяанууд совет арадай сээжэ зүрхэндэ хододоо хадуугдажа ябаха, манай залуушуулда зоригжуулхы жэшээ боложо үгэхэ.

Энэ ехэ гашуудалые Тантай хубаалдалсаха зуураа, Танда, Танай бүлэдэ үнэн зүрхэнэй шаналал мэдүүлнэбди.

Л. БРЕЖНЕВ Н. ПОДГОРНЫЙ А. КОСЫГИН

ТҮРҮҮШЫН ЛЁТЧИК-КОСМОНАВТ

Советскэ Союзай Герой Юрий Алексеевич ГАГАРИН

1968 оной мартын 27-до самолёдоор туршалга хэжэ ниидэхэ үедөө СССР-эй летчик-космонавт, КПСС-эй гэшүүн, Советскэ Союзай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, ВЛКСМ-эй ЦК-гай гэшүүн, полковник Юрий Алексеевич Гагарин саг бусаар наһа бараба.

Оюун бэлигэйнь түлэг һалбаржа байха үедэ замбуулинай дайдые эгээн түрүүн шэнжэлэгшэ, Коммунис партиин ба совет арадай үнэн сэхэ хүбүүнэй ами наһан таһалдаба.

Юрий Алексеевич Гагарин 1934 оной мартын 9-дэ Смоленскэ областиин Гжатска районой Клушино тосхоной колхознигой бүлэдэ түрэһэн юм.

1951 ондо Люберцы городтохи ремесленнэ училищи, мүн нэгэн доро хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуули эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргээд, һүүлээрнь Саратовай индустриальнэ техникумдэ эльгээгдэһэн байгаа. Энэ техникумые мүн лэ амжалтатайгаар дүүргээ һэн.

Эдир залуу ябахаһаа хойшо Юрий Алексеевич Соведүүдэй ороной пилот болохо гэжэ хүсэн зоридог байһан. Авиацида ехэл дуратай байжа, түрүүшээр Саратовай аэроклубта, һүүлээрнь Чкаловтахи сэрэгэй летчигуудай авиационно училищида һураһан байна. Училищиие амжалтатайгаар дүүргээд, 1957 онһоо хойшо тэрэ хадаа Улаан тугта Хойто зүгэй флодой истребительнэ авиациин частьнуудта алба хэһэн юм.

Хурса бэлигтэй, эрэлхэг зоригтой летчик-истребительнүүдэй нэгэн байһан тула Ю. А. Гагарин космонавтнуудай отрядта оруулагдаһан байгаа. Эндэ тэрэнэй айхабтар һүбэлгэн бэрхэ шэнжэ шанарынь эгээл эли тодоор харагдаа һэн. Олониитын үмэнэ дүүргэхэ уялгаяа һайн ойлгодог, ажалдаа айхабтар дуратай ба оролдосотой нэтэрүү, урма зоригтой ба һүбэлгэн бэрхэ байһан тула Юрий Алексеевич богонихон болзор соо замбуулинай орёо онь һон техникые хүсэд һайнаар шудалһан, тусхай бэлэдхэлэй, ниидэлгын ба парашюдаар буулгын үргэн ехэ программые амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ замбуулинай дайда руу анха түрүүн ниидэхэ этигэл найдабари имагтал тэрээндэ Эхэ оромнай, партимнай үзүүлһэн байгаа.

Замбуулинай дайда руу анха түрүүшынхеэ ниидэхынгээ урда тээ тэрэнэй хэлэһэн, сэдьхэл хүдэлгэмэ эдэ үгэнүүд совет хүнүүдэй, бүхы хүн түрэлтэнэй дурасхаалда хэтэ мүнхэдөө үлэхэл: «Замбуулинай энэ түрүүшын ниидэлгээ коммунизмын хүнүүдтэ зорюулха дуран хүрэнэ. Энэ обществодо мүнөө манай совет арад шэлжэн орожо байнхай, энэ обществодо бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүнүүд орохо байха гэжэ би батаар этигэнэб».

1961 оной апрелиин 12-то дэлхэй дээрэ анха түрүүн Советскэ Союзай эрхэтэн Ю. А. Гагарин замбуулинай «Восток» гэжэ онгосоор бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон ниидээд, манай Эхэ ороной нангин газар дайдада бэе мэндэ бусаа һэн. Энэ хадаа байгаалиин хүсэнүүдые хүнэй мэдэлдээ абаха талаар жэшээлэшэгүй ехэ илалта, эрдэм наукын болон техникын айхабтар ехэ туйлалта, хүн зоной оюун бодолой илан мандалга мүн байһан.

Ю. А. Гагаринай туйлаһан элитэ ехэ баатаршалгые совет арад, бүхы дэлхэйн арадууд ёһотоор лэ сэгнээ һэн. Тэрээндэ Ленинэй орден ба «Алтан одон» медаль барюулалгатайгаар Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоһон юм. Тэрэ хадаа олохон хариин гүрэнүүдэй дээдын шагналнуудта мүн лэ хүртэһэн байгаа.

Летчик-космонавт байһан тула Ю. А. Гагарин өөрынгөө мэргэжэл шадабарие саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг, авиационно ба замбуулинай техникэдэ бии болоһон бүхы шэнэ зүйлнүүдые эсэшэ сусашагүйгөөр, шуналтайгаар шэнжэлэн шудалдаг байгаа. Тэрэ хадаа космонавтнуудай экипажнуудые һургаха ба һорихо хэрэгтэ, замбуулинай онгосонуудай ниидэлгые залан хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ өөрөө бэеэрээ эгээл эдэбхитэйгээр хабаададаг, дүй дүршэлөө өөрынгөө нүхэдтэ шадамараар халан абхуулдаг байһан. Энээгээрээ космонавтнуудай дунда дурлагдадаг, ехээр хүндэлүүлдэг хүн болоһон юм. 1968 ондо тэрэ хадаа Жуковскиин нэрэмжэтэ агаарай-сэрэгэй инженернэ академиие эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргээ һэн.

Ю. А. Гагарин ниитэ-политическэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулдаг, дүлэтэ пропагандист байһан, дэлхэйн олохон оронуудай хэдэн зуугаад мянган хүнүүдтэй уулзажа, манай агууехэ Эхэ орон тухай, замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар совет арадай амжаһан туйлалтанууд тухай үнэн сэхэ үгэнүүдые дамжуулан хэлэдэг байгаа.

Ю. А. Гагаринние мэдэдэг байһан бүхы хүнүүд гайхамшаг һайхан сэдьхэлтэй хүн, анхаралтай нүхэр, илдам һайн хани нүхэр байһан тухай дурасхаалые сэдьхэл зүрхэндөө хэтэ мүнхэдөө хадагалжа ябахал. Партийна сэхэ сэбэр, эмхи журамтай, сэрэгэйнгээ уялга эрхимээр дүүргэдэг байһаниинь тэрэнэй зан абариин онсо шэнжэ шанарынь байһан юм.

Юрий Алексеевич Гагаринай саг бусаар наһа бараһан ушар манай ороной болон бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн хэдэн миллион хүнүүдэй сээжэ зүрхэндэ гүнзэгы шаналал түрүүлхэ байха.

Совет арадай элитэ ехэ хүбүүн тухай, замбуулинай дайдые дэлхэй дээрэ эгээн түрүүн шэнжэлэгшэ, гайхамшаг коммунист, дайшалхы хани нүхэр тухай арюун дурасхаал манай сээжэ зүрхэндэ хэтэ мүнхэдөө хадуугдахал.

Тэрэнэй толотомо һайхан ажабайдал хадаа бүхы совет хүнүүдтэ Эсэгэ орондоо үнэн сэхээр алба хэлгын, баатаршалга болон эрэлхэг зоригой үльгэр жэшээ мүн, тэдэнние коммунизмын илан мандаха хэрэгэй түлөө шэнэ амжалтанууд тээшэ уряалжа байхал.

Л. Брежнев, Г. Воронов, А. Кириленко, А. Косыгин, К. Мазуров, А. Пельше, Н. Подгорный, Д. Полянский, М. Суслов, А. Шелепин, П. Шелест, Ю. Андропов, В. Гришин, П. Демичев, Д. Кунаев, П. Машеров, В. Мжаванадзе, Ш. Рашидов, Д. Устинов, В. Щербицкий, И. Капитонов, Ф. Кулаков, Б. Пономарев, М. Соломенцев, Н. Байбаков, В. Дымшиц, М. Ефремов, В. Кириллин, М. Лесечко, В. Новиков, И. Новиков, Л. Смирнов, Н. Тихонов, А. Гречко, М. Келдыш, С. Афанасьев, С. Зверев, П. Дементьев, В. Калмыков, А. Шокин, Б. Бахирев, В. Рябиков, Н. Якубовский, М. Захаров А. Епишев, С. Соколов, К. Вершинин, Н. Крылов, С. Горшков, Н. Савинкин, И. Сербин, В. Конотоп, С. Павлов С. Руденко, И. Мороз, Н. Каманин, А. Благонравов, Л. Седов, В. Парин, В. Николаева-Терешкова, Г. Титов, А. Николаев, П. Попович, В. Быковский, К. Феоктистов, Б. Егоров, П. Беляев, А. Леонов.

Советскэ Союзай Герой

инженер-полковник Владимир Сергеевич СЕРЁГИН

СССР-эй летчик-космонавт Ю. А. Гагаринтай хамта самолёдоор туршалгын ниидэлгэ хэжэ байха үедөө авиационно усал аюулда орожо, КПСС-эй гэшүүн, Советскэ Союзай Герой, инженер-полковник Владимир Сергеевич Серегин саг бусаар наһа бараба.

Совет гайхамшаг лётчигуудай нэгэн маанадһаа хахасаба. Тэрэнэй бүхы ажабайдалынь манай Эхэ орондо алба хэлгын хэрэгтэ, тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүрин зорюулагдаһан байгаа.

В. С. Серегин 1922 ондо Москвада түрөө һэн. Дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 1940 ондо Совет Армиин зэргэдэ һайн дураараа орожо, пилодуудай Тамбовско сэрэгэй авиационно һургуулида эльгээгдэһэн юм. 1943 онһоо хойшо В. С. Серегин Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронтнуудта дайлалдаа. Летчик-штурмовик байха зуураа, дайн байлдаануудай үедэ шадабаритай, эрэлхэг зоригтой сэрэгшэ байһанаа харуулаа. Дайшалхы даалгабаринуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэйнь түлөө тэрээндэ Советкэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоо һэн.

Дайнай һүүлээр В. С. Серегин Жуковскиин нэрэмжэтэ агаарай-сэрэгэй инженернэ академи дүүргэһэн байна. 1953 онһоо хойшо Владимир Сергеевич туршагша-летчигоор алба хээ. Эдэ жэлнүүдэй үедэ тэрэ хадаа харюусалгатай хэдэн олон туршалгануудые хэһэн юм. Тиихэ зуураа, дүй дүршэлтэй летчик, мэргэжэл шадабаритай инженер байһанаа харуулаа. Һүүлэй үедэ В. С. Серегин авиационно частиие командалжа байгаа. Өөрынгөө бүхы эрдэм бэлиг болон баян дүй дүршэлые, оюун сэдьхэлэйнгээ бүхы охи хүсые дурлаһан ажал хэрэгтээ бардамаар зорюулжа, далита залуушуулай шадамар бэрхэ һургагшань байһан юм. Владимир Сергеевич эрдэм мэдэрэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг, шэнэ, үшөө шэнжэлэгдээгүй юумэн тээшэ эрмэлзэдэг, оролдосотой нэтэрүү ба зориг эрмэлзэлтэй байгаа. Ажал хэрэгэй, арад зоной аша туһые тэрэ хадаа хододоо юунһээшье үлүүгээр сэгнэдэг һэн. В. С. Серегин ниитэ-политическэ ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, бүхы личнэ составай дунда ехэ хүндэтэй ба дурлагдадаг хүниинь байгаа.

Эхэ орон тэрэнэй ехэ габьяае үндэрөөр сэгнээ, тэрэ хадаа Советскэ Союзай найман орден ба олон медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Алдарта совет сокол тухай, Коммунис партиин ба совет арадай үнэн сэхэ хүбүүн Владимир Сергеевич Серегин тухай арюун дурасхаал манай сэдьхэл зүрхэндэ хододоо һанагдажа ябахал.

Л. Брежнев, Г. Воронов, А. Кириленко, А. Косыгин, К. Мазуров, А. Пельше, Н. Подгорный, Д. Полянский, М. Суслов, А. Шелепин, П. Шелест, Ю. Андропов, В. Гришин, П. Демичев, Д. Кунаев, П. Машеров, В. Мжаванадзе, Ш. Рашидов, Д. Устинов, В. Щербицкий, И. Капитонов, Ф. Кулаков, Б. Пономарев, М. Соломенцев, Н. Байбаков, В. Дымшиц, М. Ефремов, В. Кириллин, М. Лесечко, В. Новиков, И. Новиков, Л. Смирнов, Н. Тихонов, А. Гречко, М. Келдыш, П. Дементьев, И. Якубовский, М. Захаров, А. Епишев, С. Соколов, К. Вершинин, Н. Савинкин, В. Конотоп, С. Руденко, И. Мороз, Н. Каманин, В. Николаева-Терешкова, Г. Титов, А. Николаев, П. Попович, В. Быковский, К. Феоктистов, Б. Егоров, П. Беляев, А. Леонов.

…ай ЦК-да, …ССР-эй …трнүүдэй …едтэ

…т-космонавт, Советскэ …, полковник Ю. А. …Советскэ Союзай Герой, …полковник В. С. Серегин… …наһа бараһан ушар …элирүүлхын тулада …на Комитет, СССР-… …эй Совет правительственна… …байгуулба.

СССР-эй лётчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой, полковник Ю. А. ГАГАРИНАЙ ба Советскэ Союзай Герой, инженер-полковник В. С. СЕРЕГИНОЙ усалтажа наһа бараһан ушар шалтагаание элирүүлхын тулада байгуулагдаһан правительственна комиссиһаа

Мартын 27-ной үдэр СССР-эй лётчик-космонавт, полковник Ю. А. Гагарин 1-дэхи классай туршагша-лётчик, инструктор В. С. Серегинтэй хамта залан жолоодолгын техникые нарижуулан мэргэжүүлхын тулада туршагдаха болоһон, хоёр һууритай реактивна самолёдто һуугаад, Москва шадарай аэродром дээрэһээ ээлжээтэ ниидэлгэдээ гараһан байгаа.

Ниидэлгэ хэжэ туршадаг газарта даалгабаринуудаа дүүргээд, аэродромдоо бусажа ябахадаа Владимирска областиин Киржачска районой Новоселово тосхондо ойрохоно самолёдынь усал аюулда ороһон байна. Усал аюулай эсэстэ СССР-эй лётчик-космонавт, полковник Ю. А. Гагарин, инженер-полковник В. С. Серегин гэгшэд наһа бараа.

Правительственна комисси авиациин элитэ мэргэжэлтэдые хабаадуулан, усал аюулай шалтагаануудые байра дээрэнь элирүүлжэ байна.

РЕПОРТАЖ

ҺАЙШААЛТАЙ ҮҮСХЭЛ

Һаяхан «Дружба» колхозой правлениин конторо соо һонирхолтой хөөрэлдөөн болобо. Энэ хөөрөө колхозой комсомолой организациин секретарь Николай Доржиев дэлгээ. Ушар юуб гэхэдэ, ажахын залуу механизаторнууд хабарай тарилгын үедэ бултадаа хамтаржа, нэгэ бригада болон хүдэлхэ гэһэн һайшаалтай үүсхэл гаргаа бшуу.

Колхозой Гужартын отделенидэ энээнһээ түрүүн тракторно-таряан ажалай нэгэ бригада бии байһан. Энээниие Пурба Аюрович Чагдуров хүтэлбэрилэгшэ бэлэй.

Энэ бригадын хоёр болгогдоходо колхозой правлениин конторо соо арсалдаан тараба.

— Коля Райцанов Коля Газиев хоёрыо ондоо бригадада үгэхэгүйб. Һанаха байха механизаторнуудни эдэ хоёр гэжэ өөһэдөө мэдэнэт,—гэжэ хуушан бригадын бригадир Пурба Аюрович шангарба.

Эдэ хоёр залуу нүхэдэй шэнээр эмхидхэгдэжэ байһан бригадада орохо, үгыынь үни удаан зүбшэгдэбэ. Эндэ колхозой түрүүлэгшэ, партийна организациин секретарь болон бусад өөр өөрынгөө һанамжануудые хэлэбэ. Һүүлэй һүүлдэ Коля Райцанов Коля Газиев хоёр залуушуулай бригадада хүдэлхэ болоо бэлэй.

Шэнээр эмхидхэгдэһэн бригадые залуу коммунист, дүршэл шадабаритай механизатор Жаргал Ринчинович Хуриганов толгойлбо. Харин шэнэ бригадын механизаторнуудай тоодо комсомолшууд Владимир Данзанов, Пурба Балдыреев, Дамба Дампилов, Доржи Раднаев, Иван Дамбаев, Улан Рабданов, Сергей Майдаров, Доржо Доржиев, Бадма-Цырен Бадмаев,

Николай Райцанов, Николай Газиев, Владимир Хутаков болон бусад оробо. Эдэнэр бултадаа ажалаа һайнаар мэдэхэ болоһон хүбүүд. Тэдэнэй дунда ажалай түрүүшүүлшье олон. Жэшээнь, Николай Райцанов нютагайнгаа хүн зоной дунда бэрхэ механизатор гэжэ суурханхай. Тэрэ ойн баярай жэлдэ республикынгаа түрүү залуушуулай слёдто хабаадалсаһан байна. Николай Газиев мүнөө жэл республикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадалсаа. Эдэ хоёр мүнөө жэл бүри һайнаар хүдэлхэ гэжэ шиидэнхэй. Ушар юуб гэхэдэ, оронoймнай залуу үетэн ленинскэ комсомолой алдарта 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэеэ байна бшуу. Эдэ нүхэд ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо зорюулжа үндэр уялгануудые абаад, тэрэнээ амжалтатай дүүргэнэ. Жэшээнь, эдэ комсомолшууд ганса февраль һара соо хоюулаа нэгэ тракторто ажаллахадаа 386 гектар зөөлэн хахалалга хэһэнтэй адли хүдэлмэри бүтээгээ.

Комсомол-залуушуулай бригадынхидай хабарай тарилгын үедэ хэхэ ажалынь ехэ. Тэдэндэ 2441 гектар таряалан даалгагданхай. Энэнэйнь 1600 гектарта шэнииеэ, 100 гектарта горох таригдаха. Залуу механизаторнууд бүхы шэнииеэе хэрээһэлэн тариха юм. Гадна тэдэнэр 500 гектар паар, 450 гектар намарай паарта, 1500 гектар газар хабар хахалжа тариха түсэбтэй. Бригадынхид эдэ хараа түсэбүүдээ амжалтатай бэелүүлхын тула бүхы ажалаа хоёр халаанда ябуулха гэжэ шиидэнхэй.

Энэ бригадын механизаторнууд хабарайнгаа тарилгада түгэс бэлдэнхэй. Тэдэнэр бүхы техникэеэ заһабарилжа дүүргээ. Техникэ заһабарилга дээрэ Владимир Данзанов, Дамба Дампилов, Доржо Доржиев, Бадма-Цырен Бадмаев болон бусад шалгарһан байна.

— Энэ бригадада гансал залуушуул хүдэлхэ. Мүнөө бидэ сеялкэшэнээр, эдеэ шанагшаар хүдэлхэ залуу хүбүүд, басагадые оложо байнабди,—гэжэ ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Николай Доржиев хөөрэнэ.

Гужартын таряашадай найрамтай халаан — залуушуул һайшаалтай үүсхэл гаргаа. Эдэ комсомолшуудта ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн баярые ажалайнгаа амжалтануудаар угтахыень хүсэе.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (нэгэдэхи) комсомол-залуушуулай бригадын бригадир, залуу коммунист **Ж. Хуриганов**, (хоёрдохи) бригадын түрүү механизатор **Н. Райцанов**.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

Хяагта.

ПАРТИИН РАЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

ХОРИ. КПСС-эй райкомой ээлжээтэ пленум болобо. Тус пленум дээрэ үүлтэртэ мал олоор үдхэжэ, тэрэнэй ашаг шэмые улам дээшэлүүлхэ талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудалаар райкомой нэгэдэхи секретарь И. М. Павлов дэлгэрэнгы элидхэл хэбэ.

Элидхэл тушаа 15 хүн үгэ хэлэһэн байна. Адууһа малай олоор гарзалдаг, мүн эхэ малай һубайрдаг ушарһаа боложо аймагай совхозуудай нийтын малай тоо толгой удаанаар үдэнэ.

Малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр эрхилдэг дээрэһээ боложо тэрэнэй ашаг шэмэ мүртэй дээшэлнэгүй гэжэ пленумдэ хабаадагшад элирүүлээ.

Энэ шухала хүдэлмэриие ойрын 3—4 жэлэй туршада эрид шууд һайжаруулха зорилгонуудые тодорхойлһон дэлгэрэнгы шиидхэбэри пленум баталан абаба.

Тус пленумэй шиидхэбэриие хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хүдэлмэри эмхидхэхын тулада совхозуудай отделенинүүдтэ аймагай түбэй партийна болон совет эдэбхитэд зорюута гараба.

Ж. БАДМАЕВ.

АГРОНОМОЙ БУЛАН

ЭРТЫН ОВОЩ ОЛЗОТ[О]

Буряадай сортучастогай хүдэлмэриин дүй дүршэл.

□ Үбэлэй, хабарай теплицэнүүдые баридаг ажахынууд жэлдээ 20-30 мянган түхэригэй олзо оруулна.

Городто дүтэ байдаг ажахынуудта теплицэнүүдые олоор бариха шухала.

Һүүлэй табан жэлэй туршада республикымнай олохон ажахынууд эртын овощ таридаг болоо. Тиимэһээ колхоз, совхозууд инженер В. Ф. Овчаровай дурадхаһан системээр теплицэнүүдые бариһан байна.

Бүри урда жэлнүүдтэ теплицэ барижа, овощ ургуулха гээшые гарза ехэтэй дээрэ тоолодог мэргэжэлтэд, эрдэмтэд байһан юм. Буряадай сортучасток бии болгогдожо, теплицэнүүдтэ овощ тарилгые һайнаар эмхидхэжэ шадаһанһаань хойшо иимэ һаналтай хүнүүд үсөөн болоо. 1960 ондо сортучастогай түрүүшын жэлэй дүнгүүд гаргагдажа, манай Буряадай эрхэ байдалда теплицэнүүдые барихада ашаг олзо ехэтэй гэжэ тодоруулагдаһан. Хэрбээ агротехническэ заабаринуудые зүбөөр хэрэглээд, эртын овощ таряа һаа, баян ургаса абтаха аргатай.

Республикымнай сортучасток түрүүшынгээ жэлдэ үбэлэй теплицэнүүдэй дүрбэлжэн метр бүхэнһөөнь 31,5 килограмм үгэрсэ хуряаһан байгаа. Зүгөөр манай орон доторхи «Марфино» гэдэг эгээл һайн теплицэ дүрбэлжэн метр бүхэнһөө 22—24 килограмм үгэрсэ абадаг байһан юм. Теэд хойшодоо манай сортучасток найман жэлэй туршада 30 килограммһаа бага үгэрсэ хуряагаагүй, харин зарим жэлнүүдтэ дүрбэлжэн метр бүхэнһөө 36, эрхим сортнуудай үрэһөөр таригдаһан газарһаа 42,7 килограмм ургаса абажа байгаа.

Хайшан гээд иимэ ургаса абтанаб? Нютагай эрхэ байдалда таатай агротехническэ хэмжээ ябуулганууд зохёогдоһон, тэрээндээ шэнэ аргануудые хэрэглэһэн байна. Илангаяа «Улаан Оронго», «8-е марта» колхозуудта баригдаһан хабарай теплицэнүүд ашаг олзо ехэтэй байһанаа харуулаа. Һүүлшын жэлнүүдтэ Сотниково тосхондо теплицэнүүд баригдаһан байна. Мүнөө үедэ республикымнай ниислэл Улаан-Үдэдэ дүтэ шадарай олонхи ажахынуудта эртын овощ ехээр таригдадаг болоожо, хамта дээрээ табяад мянган дүрбэлжэн метр талмайтай хабарай теплицэнүүд ашаглагдана. Үбэлдөө овощ тарижа ургуулдаг 5 комбинат бии. Энээнһээ гадна Прибайкалиин аймагай «Заветы Ильича» колхоздо шэнэ комбинат баригдажа байнхай. Сотниково тосхондо мүн лэ дүрбэлжэн 20 мянган метр талмайтай шэнэ комбинадай барилга эхилээ.

Буряадай сортучастогта хараалагдаһан агротехническэ хэмжээнүүд эндэхи ажахынуудта, мүн ондоо областьдо мэдээжэ юм. Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго», «8-е марта», Загарайн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо, Шэтын сортучастогта мандa хэрэглэгдэдэг агротехническэ заабаринууд нэбтэрүүлэгдэжэ, жэл бүри баян ургаса хуряагдадаг болонхой. Теплицэнүүдтэ эрхим сортнуудай овощ таригдана. Мүнөө үедэ «Гибрид-72», «Алма-Атинский-2», «Ленинградский тепличный-23», «Восточные-571» сортнууд хаа яагүй хэрэглэгдэдэг болоо.

Манай Буряадай сортучасток гурбан ажахыда ажалаа эмхидхэнэ. Жэшээлхэдэ, «Улаан Оронго» колхоздо сортучастогай мэргэжэлтэд ехэ хүдэлмэри ябуулжа, 1961 онһоо хойшо эндэхи теплицые олзотой болгоһон байна. Энэ ажахыда эртын овощ тарилгаһаа жэл бүри 20—30 мянган түхэригэй олзо доход абтадаг. Урдань Эрхирэгэй совхоздо овощ тарилгаһаа биратай олзо ородоггүй байһанаа, баһал сортучастогай хүсөөр ажалынь зүбөөр эмхидхэгдэдэг боложо, жэл бүхэндэ 20 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулагдана.

Дүн хамталхада, ажахынууд үбэлэй теплицэнүүдһээ дунда зэргээр килограммай өөрынь 50—60 мүнгэнэй үнэ сэнтэй, хабарай теплицэнүүдһээ 44 мүнгэнэй сэнтэй үгэрсэ хуряана. Тиигээд үбэлэй ургасые килограммай 1 түхэриг 50 мүнгөөр, хабарайхиие 1 түхэриг 37 мүнгөөр худалдадаг гээшэ. Теплицэнүүдтэ таригдаһан помидорой өөрынь үнэ сэн 1,1—1,9 түхэригтэ болоно. Үбэлэй, хабарай теплицэнүүдтэ баян ургаса ургуулжа, эртын овощ ехээр худалдадаг болоходоо, ажахынууд олзо доход горитой абадаг. Тиигэбэшье эртын овощой ямар сагта худалдагдаһанһаа олзо доходойнь хэмжээн тодорхойлогдоно. Үгэрсэ март-апрель һарада худалдахада, килограммай 2 түхэриг 50 мүнгэтэ байдаг. Апрель һарада худалдагдаһан помидорой килограмм бүхэниинь 3 түхэригтэ хүрэнэ. Тиимэһээ бүри эртын сагта овощ ургуулжа шадаһан ажахынууд ашаг олзо ехээр оруулна бшуу.

Сортоучастогай хүдэлмэри дээрэһээ харахада, манай республика дотор эртын овощ тарихада олзотой байһаниинь элирбэ. Тиимэһээ үбэлэй, хабарай теплицэнүүд олоор баригдаха ёһотой. Эртын овощ таридаг ажахынууд ямар агротехническэ заабаринуудые хэрэглэхэб гэбэл:

Нэгэдэхеэр, тарилгын урда тээ үрэһыень дэбтээжэ ургуулха, тиигээд хүйтэншэг газарта байлгаһанайнгаа һүүлдэ рассадыень бэлдэхэ. Сортучастогта рассада ургуулхада микроэлементнүүд хэрэглэгдэдэг.

Хоёрдохеёр, теплицэ доторхи газар үрэжэлтэй болгохо. Шоройнь 30—50 хубида модоной хибэдэһэ холилсохо гэхэ гү, али теплицын бүхы талмайе уһанай элһэн болгохо, үгышье һаа нарһанай хибэдэһээр һэлгэхэ шухала.

Хоёр жэлэй туршада сортучастогай теплицэнүүдтэ 3 мянган дүрбэлжэн метр талмайда гансал нарһанай хибэдэһэн дээрэ үгэрсэ, помидор таригдажа туршагдажа байдаг. Энэ хэрэгэй һайн талань харагдаа. Иигэжэ тарихада, ургамалнууд үндэһэлхэдөө һайн, хододоо агаарай амисхалтай байдаг, элдэб хорхой шумуулнууд үндэһыень гэмтээнэгүй.

Гурбадахяар, үгэрсэ, помидор таригдаһан газарта табин хоног бүридэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, тэрээн соонь микроэлементнүүдые хэрэглэхэ шухала. Ургамалай ургажа байхада теплицэ соо зүгы баригдадаг юм. Тэдэ үгэрсын сэсэглэжэ байха үедэ үрыень тараалсажа, ургасыень һайжаруулна. Энээнтэй хамта үбэлэй, хабарай теплицэнүүд һаруулхан, дулаан байлгагдана. Агаарынь хододоо нэгэ янзаар һэлгэгдэжэ байха гуримтай.

Мүнөө ажахынууд эртын овощ ехээр тарижа, ажалшадые хангахын тула тусгаар хэмжээнүүдые харааланхай. Энэ табан жэлэй дүүрэтэр республика доторнай олохон теплицэнүүд баригдаха болоно. Гансахан мүнөө жэлдэ эртын овощ тариха газар 54 мянга 400 дүрбэлжэн метрээр, 1960—1970 онуудта 30 гара мянган дүрбэлжэн метрээр ургэдхэгдэхэ юм. Ойры[н] ... Улаан-Үдын аймагай «П[...] совхоздо, Загарайн аймаг[...] гэй совхоздо, мүн Каба[...] байкалиин аймагуудта [...] баригдажа, эртын овощ [...] болохо.

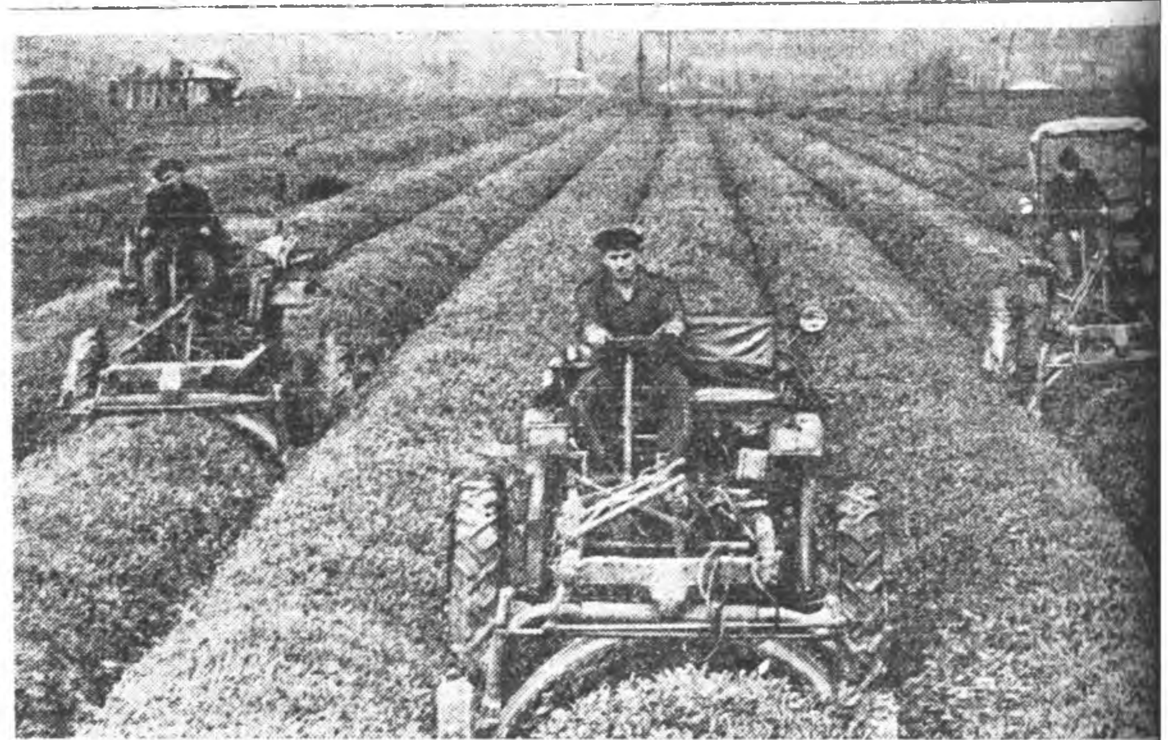
Тиигэбэшье респуб[...] планда үбэлэй хэды, [...] теплицэнүүдэй ямар [...] баригдаха байһаниинь [...] хойлогдоогүй байһаар [...] барилгын шухала ма[...] хомор дээрэһээ, мүн [...] дорой ямар сагта худа[...] һаниинь хаража, [...] үбэлэй болон хабарай [...] тусгаар хубаарилгатай [...] ха шухала гэжэ һана[...] бүхэндэ баригдаһан [...] 30 процентнь үбэл[...] дынь хабарай байбал [...] ческэ аргаар дулаа[...] барай теплицэнүүд[...] дүүрэтэр, үгышье һаа [...] болотор үгэрсэ абаха [...]

Мянган дүрбэлжэн [...] тай хабарай теплицэ[...] жэн метр шэл, 300 [...] дааһан, 30 кубометр [...] дон хэрэгтэй болон[...] иимэ теплицэнүүдые [...] бэлжэн метр бүхэн[...] 50 мүнгэһөө 10 [...] мүнгэ зөөри гаргашалха[...] лэй теплицэнүүдые [...] барьяад, досоонь тус[...] дые носоогоод, мүн [...] аргануудые хэрэглэ[...] мартын 1-һээ эхилжэ [...] далдаха аргатай.

Мүнөө ямар дурадха[...] хаар байнаб? Эртын [...] даг ажахынууд үгэрсэ[...] рихадаа сортучастог[...] дэг агротехническэ [...] наринаар сахиха ёһо[...] комбинадуудые тусгаар [...] той болгохо шухала. [...] та эртын овощ шадаша[...] хүнүүдые бэлдэхэ [...] гэхэдэ, теплицэнүүд[...] гээшэ бэлэдхэлгүй хүн[...] бэшэ ха юм. Илангаяа [...] кэ заабаринууд нари[...] болоно. Тэрэ үгыгөөр [...] абтахагүй.

Теплицэнүүдтэ тари[...] эрхим сортын үрэһэн [...] мэ үрэһэн республик[...] ажахыда бэлэдхэгдэ[...] һайн байгаа. Мүн түрүү[...] синтетическэ хушаа[...] лэжэ, рассада тари[...] аргын ашаар үгэрсэ, [...] һуулгагдажа, ургасан[...] уридшалан хуряагда[...]

В. Л[...]
Буряадай сортучас[...]

АБХАЗАЙ АССР. **Республикын сай таридаг ажахынуудта хабарай тарилгын хүдэлмэри эхилээ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Очамчирска районой Кочар тосхоной «Сакартвело» колхозой таряалан дээрэ сайн набша хирбэжэ байна. Наада таладань механизатор Яков Харайшвили.**

ТАСС-ай фотохронико.

Политическэ эрдэм шудалагшадта

МАНАЙ АЖАБАЙДАЛАЙ ХУУЛИ ЁҺО[...]

КПСС-эй XXIII съездын баталһан Директивэнүүдээр хараалагдаһан даалгабаринуудые совет арад ойн жэлдэ амжалтатайгаар дүүргэжэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха талаар, соёл гэгээрэл, эрдэм наука хүгжөөхэ талаар горитой амжалта туйлаа юм. Энээниие СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэлнүүд юунһээшье элеэр гэршэлнэ.

Шэнэ 100 томо предприятинууд ашаглалгада үгтөө. Тэрэ тоодо дэлхэй дээрэхи эгээн ехэ Братска ГЭС ашаглалгада ороо, тус тустаа 500 мянган киловатт хүсэтэй Красноярска ГЭС-эй энергоблогууд ашаглалгада үгтөө, 800 мянган киловатт хүсэтэй Словянск ГРЭС-эй турбогенератор ток үгэжэ эхилээ. Дунда Ази—Центр гэжэ газопровод, Усть-Булык — Омск гэдэг мянган километр утатай нефтепровод ашаглагдаа. Манай орон дотор булад хайлуулга 102 миллион тонноһоо үлүүлээ. Хүдөө ажахын бүхы продукци абалга эгээн һайн ургасатай байһан 1966 онойхиһоо ехэ байгаа. Юһэ миллиард пууд орэоһо таряан манайда үнгэрэгшэ жэл ургуулагдажа абтаа.

1940 ондо СССР-эй промышленна үйлэдбэри США-гай 1901 ондо туйлаһан хэмжээндэ байһан юм гээд мэдээжэ американ эрдэмтэ, экономист Виктор Перло бэшээ. Тэрэ үедэ США-һаа СССР 39 жэлээр гээгдэжэ ябаһан байгаа. Мүнөө энэ алгасаан 5 жэл болотороо бага болоо. Мүн хүдөө ажахын продукци абалгаар 1947 ондо Советскэ Союз США-гай минил 53 процентые абажа байһан һаа, 1967 ондо 82 процентнь болобо.

Социалис Эхэ оронoймнай материальна болон ухаан бодолой, хүсэ шадалай саашадаа урган хүгжэхэ хэрэгтэ гараад байгша 1968 он ехэ туһа нэмэри оруулха байха. Нефть гарган абаашад 300 миллион тоннoор үлүүлэн нефть абаха, шулуу нүүрһэ абалга 600 миллион тоннoор үлүүлхэбди, электрын элшэ хүсэ абалга 650 миллиард киловатт-часаар үлүүлхэ юм.

Оронoйнгоо нийтын баялигуудые арьбалха, экономическа болон бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ талаар совет арадай асари ехэ ажалаараа иимэ амжалта, илалтануудые туйлаһанай ашаар шэнэ, 1968 оной эхинһээ хойшо арад зоной байдал горитойгоор һайжаруулха аргатай бологдоо. Манай орон дотор байгша ондо хүн зоной мүнгэн олзо 13 миллиард түхэригөөр ехэ болохонь. Манай республикадашье январиин нэгэнһээ хойшо эгээн бага салин абадаг хүдэлмэришэдэй болон албa хаагшадай салин хоёр дахин шахуугаар ехэ болобо. Пенси түлэлгэ ехэ болгогдоо, зарим доогуур салинтай хүдэлмэрилэгшэдһөө налог абтахаа болёо. Нийтын фондунууд ургана. Эдэ бүгэдын ашаар совет хүнэй бодото салин энэ жэл хүн бүхэндэ тоолоходо 6,9 процентээр нэмэхэнь.

Коммунис партиин, Советскэ правительствын энэ ехэ анхарал оволдолгодо харюу болгон, манай оронoй ажалшад шэнэ табан жэлэй түсэбые 1970 оной ноябриин 7 болотор дүүргэхэ гэһэн ехэ мүрысөө дэлгэрүүлээ. Энэ мүрысөөндэ Буряадай республикын ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна. Зэдын малшадай, Яруунын загаһашадай, Мухар-Шэбэрэй таряашадай, городой машина бүтээгшэд болон бусад олон коллективүүдэй һайнаар ажаллажа байһан тухай мэдээсэлнүүд ерэнэ.

Хэрбээ хаа хаанагүй предприяти, колхоз, эмхи зургаан бүхэндэ ажалай журамай бэхи шанга, үйлэдбэриин эмхидхэлэй һайн байгаа һаа, бидэнэр бүри ехэ амжалта туйлаха һэмди. Ажалые научна ёһоор эмхидхэлгэдэ анхарал табидаггүй, ажалай болон технологическа журам эбдэдэг ушарнууд үшөө олон, эдэ бүхы эбсэшэгүй ябадалнууд үйлэдбэридэ, мүн ажалшан зониие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ һаад тойбо татана.

Ажалай журам нарин нягтаар сахиха, хилээмэ, түүлгэ, булад, шэрэм болон бусад зүйлнүүдэй грамм бүхэниие хямгадаха, гамнаха гээшэ шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ В. И. Ленин заадаг һэн.

Ажалай шэнэ гуримда ороод байһан мүнөө үедэ ажал дээрэ саг дэмы гээхэ, ажалай журам эбдэхэ гээшэ эбсэшэгүй хэрэг болонхой. Теэд ажалай журам эбдэлгэ, тэрээнһээ боложо хүдэлмэриин үнэтэ сагые гээлгэ, Улаан-Үдэ хотын предприятинууд дээрэ абажа харахада, бага болоногүй. Энээниие иимэ баримтанууд гэршэлнэ. Хэрбээ 1966 ондо энэ ушарһаа боложо 14200 хүдэлмэриин саг дэмы хосорһон байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлэй оройдоол 9 һара соо 12500 хүдэлмэриин саг дэмы һалаа. Гүрэн түрэдэмнай туһатай хэды ехэ продукци ажалай энэ олон мянган час соо хэгдэхэ байгааб даа? Энээнһээ гадна голодоһо гаргажа, шанар муутай продукци хэжэ, баһал үнэтэ сагаа хиидэ гээһэн ушарнууд Улаан-Үдын локомотивна деподо олон байгаа. Автомашинануудые мууса ашаглаһанай эсэстэ, ажалай журамай һула байһанһаа боложо, 1-дэхи, 2-дохи автомобильна ажахынууд, мүн барилга-хабсаралгын нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи управленинүүд үнгэрэгшэ жэлдэ мууса ажаллаһан байна. Иимэ эбсэшэгүй ушарнууд хүдөө ажахын предприятинуудташье олон үзэгдэдэг. Гансал ажалдаа хожомдожо, гээгдэжэ ерэдэг ябадалтай, голодоһо гү, али шанар муутай продукци гаргаха ябадалтай тэмсэхэдэ, ажалай журам һайжаршаха гээд ойлгохо болоо һаа, эндүүтэй болоно.

Ажалай социалис журам гээшэ юун болоноб? Өөртөө даалгагдаһан хэрэгтэ ехэ харюусалгатайгаар, эзэн ёһоор хандажа, ажалай сагые, материальна хэрэгсэлнүүдые тон гамтайгаар гаргашалха, ажалые эмхидхэхэ научна арга хэрэглэхэ, ажал тухай хуулинуудые, социалис олонийтын гурим наринаар сахиха ябадал болоно.

Бидэнэр, ажалша зон өөһэдөө өөһэдтөө, өөрынгөө хүдэлмэришэн, таряашанай гүрэндэ хүдэлдэгди. Гэрэлтэ һайхан жаргалай орон — коммунизм байгуулха үг зорилготойбди. Манай общество дотор ажаһуудаг ажал хэхэ шадалтай хүн бүхэнэй габшагай шанга ажалаар лэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулагдаха юм.

Ушар тиимэһээ ажалайнгаа минута бүхэниие үрэ ехэтэйгээр коммунизм байгуулгада зорюулха шухала. Тэрээнтэй хамта килограмм металл болон цемент бүхэнэй, киловатт электроэнерги ба хирпиисэ бүхэнэй, литр һүн, килограмм ороэһон бүхэнэй гамтайгаар, зүб мүрөөр, эзэн ёһоор гаргашалагдабал, манай нийтэ социалис үйлэдбэриин ашаг олзо бүри ехэ болохо бшуу. Зүгөөр өөһэдымнай хайхарамжа хангаггүй, һалан ябадалһаа боложо хэды ехэ зөөри үригдэнэ, һалана, хулгайлагдана гээшэб? Арадай ажахын ганса һалбари абаад үзэе. Нэгэ жэлэй туршада бүхы орон дотор тоолон абахада, барилгашад һалан задагай байдалһаа боложо, голодоһо гаргаһан дээрэһээ 12 миллион тонно цемент, 400 миллион хэһэг шифер, 45—50 миллион дүрбэлжэн метр сонхын шэл болон бусад барилгын ехэ материалнууд үригдөө. Барилгын энэ ехэ материалые гамнажа шадаа һаа, хэды олон гэр байшангуудые, театрнуудые, һургуулинуудые нэмэжэ бариха байгаабибди. Хара буухаа.

Арадай зөөридэ хайша хэрэгээр хандаһан, технологическа болон албанай журам эбдэһэн ушарһаа олонхи ушарта иимэ ехэ хоролто, гээлтэ гарана гээшэ. Ажал мууса эмхидхэһэн дээрэһээ боложо хүдэлмэриин сагай бүхы гээлтын 95 процентнь ашаггүйгөөр хосорно гэжэ эрдэмтэд тоолоһон байна. Шухала материалаар саг соогоо хангагдаагүй байһан ушарһаа, инструментээ бэдэржэ гү, али хэхэ ажалай наряд табигдаагүй байжа хэды ехэ сагаа хүдэлмэришэд дэмы хосоргодог бэ? Ажаллаха газартаа ерээд, хэхэ хүдэлмэригүйлөөд, минии байха баатай болоходо ажалша хүнэй урмань хухардаг, ажалай журам тэрэ хүндэлхэеэ болидог. Энэ тон эбсэшэгүй зүйл болоно.

Түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гурим хэдээ ажалай эмхидхэлдэ бии байһан эдэ мэтын тэсэшэгүй ябадалда эсэс табиха зэргэтэй. Тэрэнэй хажуугаар архи уугаад ажалдаа гарахагүй, халаанһаа гээгдэхэ, таһарха ушарнууд мүн лэ олохон байдаг.

Ажалай журам эбдэгшэдтэй бүхы коллективээрээ тэмсэхэ хэрэгтэй. Харин ажалай журам эбдэбэлнь, тэрээндэ хүнгэлэлтэтэй путевко үгэхэгүй, байра абаха ээлжээень, ажалай разряд абаха сагыень хойшолуулха, шан абаха эрхыень хаһаха, нүхэдэй сүүдтэ хараха гэхэ мэтые хэрэглэбэл, хүмүүжүүлхы ехэ нүлөөтэй байдаг гэжэ ажабайдал, түрүү коллективүүдэй дүй дүршэл харуулна.

Наймадахи, арбадахи классуудые дүүргээд гү, али профессионально-техническэ һургуул[...] гээд ажалда анха [...] луу хүдэлмэришэдт[...] ажаллажа эхилһэн [...] һөөнь эхилэн тон [...] хандаха шухала. Т[...] дэтэй, үнинэй ажал[...] шэдтэ даалгаха шух[...] гадна залуу хүдэл[...] приятиингаа түүх[...] танилсуулжа, совет [...] нэй, таряашанай ү[...] рые хүндэлдэгөөр [...] колхоздоо дуратай[...] хандахаар хүмүүжүү[...] тийнa. профсоюзай, [...] ганизацинууд ехэ а[...]

Ажалай социалис [...] хадаа манай ажаб[...] ёһон болоно. Жура[...] жүүлжэ шадабалнай, [...] сэ түргөөр дээшэлх[...]

Промышленностын [...] сэ дээшэлүүлхэ, [...] дукциин өөрынь үн[...] 1967 оной түсэб [...] дээ гэжэ СССР-эй ЦС[...] уншахадаа, бидэ ех[...]

В. И. Ленинэй [...] һүбэлгэн бэрхээр [...] жэ, үүсхэл зорим[...] ажахыгаа эрхилдэ[...] журам улам шанга[...] жүүлхэ эрилтэ манай[...] низм байгуулха зори[...] та холбоотой.

С. Б[...]
«Знани» бүлгэм[...]

УРАН ЗОХЁОЛШО, МЭРГЭН ҮГЭТЭ, ГУМАНИСТ

(...м. Эхиинь 1-дэхи нюурта).

...е дүүгай болгохо гээшэ ...й хархисуудhаа байха ...дай хүшэ хүрэхөөр бэ...үүлэн хэрэг байhан. ...1906 онуудта Россида ...барhан, Америкын Хол...штадууд дотор ойшоог...дэhэн революциин ту...ай түлэг үедэ тэн...гай дээдэ зургаануудай ...олэгшэ, жэшээнь, оро...улад зөндо иигэжэ заа...ян гэхэ: «Американ ...янин хэлэhые шагнаха...р (Горький) хадаа либе... бэшэ, реформаторшье ...харин ёhотойл үнэнтэ ре...нер мүн гэжэ ойлгохо ... Саашадаа үргэлжэлүү...лха зуураа. Горькиин ...й магад сэсэн мэргэншье ...зёолшо байhаниинь дам...hэн юм. «...Зүгөөр тэрэнэй (Горькиин) уг зорилгын реформо бэшэ, харин революци байhыень эли тодоор ойлгохо хэрэгтэй...» гэжэ мүнөөхи американец дабтан hэргылүүлhэн байгаа.

Горькиин мэндэ байхада, мүн наhа барhан хойноошье — хэдэн арбаад жэлэй туршада олон тоото оронуудай хэблэлдэ элдэб эсын тиимэ hэргылүүлгэнүүл тунхаглагдадаг байhан. «Революционер» гэhэн үгөөр айлгажа, «хонгор» hанаата буржуйнарай сэдьхэл бодолые Горькиин уряагай хүсэнhөө хамгаалха гэhэн байгаа хаш. Теэд солоёо дуудуулhан ажалша хүнүүдые Горькёор айлгажа шадагдахагүй байhаниинь элитэ. Горькиин тала баридаг уншагшадай тоо баруун ба зүүн зүгэй оронуудта жэл бүри угаа ехээр олошорhон, нэмэhэн юм. Горький бүхы наhан соогоо пролетариадай сүлөөрэлгын тэмсэлhээ хаба зориг оложо абадаг байhандаал адляар, сэсэн hаруул бодолоо Агуу ехэ Октябриин түгэлдэр эршэ зоригтой хэтэ мүнхэдэнь холбон ниилүүлhэн, тиин революциин дайсадта эсэргүүсэхэ барагдашагүй хүсэ революциhаа оложо абадаг байhан.

Горькиин зориг хэзээшье хухараагүй юм, хэзээшье хухархагүй. Ухаалан бодогшын ба реалистын номууд хүнэй ухаан бодолой, hайн hайхан сэдьхэлэй илан мандаха жабхаланта ерээдүй худар бидэниие эб эмхитэйгээр залан жолоодоно.

Энэ илалта түгэс ерээдүйдэ, уран зохёолшо Алексей Максимович Горькиин түрэhөөр 100 жэлэй ойе мүнөөдэр ёhолон тэмдэглэжэ байhандал адляар, тэрэнэй алдар соло ман дээгүүр мандахал гэжэ Константин Федин түгэсхэл дотороо хэлэбэ.

А. М. Горькиин түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай hайндэртэ хабаадахын тула Болгариhаа, Великобританиhаа, Венгриhээ, Вьетнамай Демократическа Республикаhаа, Германиин Демократическа Республикаhаа, Индиhээ, Канадаhаа, Монголой Арадай Республикаhаа, Пакистанhаа, Польшоhоо, Румыниhаа, Франциhаа, Чехословакиhаа, Швейцариhаа, Югославиhаа, Японhоо айлшад ерээ гэжэ К. А. Федин мэдээсээ.

Зал соо hуугшад гадаадын айлшадые халуунаар амаршалба.

Леонид **Леонов** Горький тухай үгэ хэлээ.

Тиихэдэнь эндэ суглараашад альга ташалгаар угтаба. Тэрэнэй hүүлээр Кремльдэхи Съездүүдэй ордон соо революциин дуушан тухай олон хүнүүд зүрхэ сэдьхэлээ доhолгон байжа үгэнүүдые хэлээ.

(ТАСС).

...ОРЬКИДО ЗОРЮУЛАГДАҺАН

...еоретическэ конференци ... Улаан-Үдын Чайков...раижэтэ хүгжэмэй учи...ехэ зал соо үнгэргэглэ...дай Уран зохёолшодой ...й түрүүлэгшэ Дамба ...ев конференци нээхэ зуу...ексей Максимовичай гар ...й уран зохёолшын билэдтэй аха заха зохёолшод — С. П. Балдаев, А. И. Уланов, Н. Н. Мадасон, Б. С. Санжин гэгшэдые конференциин ендэр дээрэ урихадань, нэрьемэ удаан альга ташалган болоо.

«Горький ба харини гүрэнэй уран зохёолшод» гэhэн элидхэл хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат А. Соктоев хээ. Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор Л. Элиасов «Горький ба арадай аман үгын зохёол» гэhэн hонирхолтой элидхэл хэбэ. Поэт Д. Мадасон уран зохёолшын номуудай буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэhэн тухай хөөрэжэ үгөө.

Хуушанай уран зохёолшо Сергей Петрович Балдаевай хорёод оной hүүл багаар Максим Горькитой улаан нюраараа уулзаhан тухайгаа хөөрэхыень суглараашад угаа ехээр hонирхон шагнаа.

Тэрэ үдэшэ Ленинэй орденто оперо болон баледэй театр соо Горькидо зорюулагдаhан студент, залуушуулай үдэшэ амжалтатайгаар үнгэрөө. Агууехэ уран зохёолшын зохёолнуудhаа абтаhан хэhэгүүд уншагдаа, hонирхолтой концерт харуулагдаа.

МҮЛЬҺЭН ХАРГЫГААР...

Манай республикын холын хойто нютагууд түб газартаяа түхэреэн жэл соо холбоотой байдаг юм. Юуб гэхэдэ, тэндэ hууришэhан колхозууд болон барилгашадые, геологууд болон загаhашадые эд бараагаар, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангажа байха хэрэгтэй ха юм.

Үбэлэй сагта, Байгал далайн хүрэхэдэ, тэрэнэй мүльhэн дээгүүр ашаатай машинанууд хойто нютагууд тээшэ олооро субадаг. Гэбэшье Байгалай мүльhэн харгыда нилээд дүршэлтэй жолоошод табигдадаг байна. Юуб гэхэдэ, далайн мүльhэн шэмэрүүн жабарта олонхи ушарта ехээр ганташоод, үгышье hаа, автомашинануудай ябаха зам хүр саhаар ханатан хаагдашоод байдаг. Эгээл эндэ дүршэлтэй жолоошодой hэримжэтэй шадабари тон хэрэгтэй.

Жэл бүри февраль hараhаа эхилжэ Буркоопсоюзай жолоошод Байгал далайн мүльhэн замаар Улаан-Үдэ Нижне-Ангарск хоёрой хоорондо хэдэ хэдэн рейс хэжэ, ашаа болон горючи шэрэхэ түсэбөө үлүүлдэг байна. Мүнөө хабарай урин дулаанай ойртобошье, ашаа зөөлгэ үргэлжэлhөөр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: автомашинанууд аяндa...

Е. ЗАХАРОВАЙ фототекст.

...правительствын ...өөрилэгшэд— ...лэй харуулда

...усал гэмтэлhээ шал...бараhан СССР-эй ал...-космонавт Юрий Алек...ай, авиационно час...р, Советскэ Союзай Ге... Сергеевич Серегиной ...й урмын табигдаhан ...М. В. Фрунзиин нэрэм...байшангай улаан тугта ...й дурасхаалые ёhолон ...ула Коммунис партиин, ...тельствын хүтэлбэри...29-нэй үглөөгүүр ерэ...Л. Брежнев, Г. И. Воро...ириленко, А. Н. Косы...уров, Н. В. Подгорный, ...й, А. Н. Шеленин, ...в, В. В. Гришин, П. Н. ...Ф. Устинов, И. В. Капи...улаков, Б. Н. Пономa...менцев гэгшэд хүндэ...а жагсан зогсоо. ...өөрилэгшэд наhа бараг...гашуудта, түрэл сада...ехэ шаналалаа элирхэй...

...тын ажалшад таhалга...ы байна. Эдэнэр шана...ай, абяа шэмээгүй бай...ю алдаршуулhан баатар...урасхаалые ёhолно.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР Ц. Б. ГАРМАЕВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын хүдөө ажахыда, советскэ, ажахын органуудта үни удаан саг соо эдэбхитэйгээр хүдэлhэнэйнь түлөө «Бурятэнергын» управлениин Баруун электросетьнүүдэй директор нүхэр Цыбик Балданович **Гармаевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ город, Соведүүдэй байшан.
1968 оной мартын 29.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. Н. ШОСТАГТА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЭКОНОМИСТ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Экономическа болон статистикын хүдэлмэри эмхидхэхэ, ябуулха хэрэгтэ габьяатай байhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Статистическэ Управлениин хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй статистикын таhагай начальник нүхэр **Шостак** Иосиф Никитовичтэ Буряадай АССР-эй габьяата экономист гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ город, Соведүүдэй байшан.
1968 оной мартын 29.

Буряад литература, искусствын үдэрнүүд

МЭЛЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

Уржадэр — мартын 28-най үдэшэ — Захааминай аймагай Мэлын «40 лет Октября» колхозой клуб альга ташалганhаа дэбэрхэеэ байна гээшэ гү гэжэ hанахаар болоо. Тэрэнышье гайхалгүй—эндэ уран зохёолшод, суута артистнууд хамтаржа, бэлиг шадабаряа харуулаа бшуу. Мэлс Самбуевай Уран-Дүшэ уула тухай мүрнүүдые, Борис Сыреновэй мундаргата Түнхэнэй мушхамал шүлэгүүд hэлгэнэ. Удаань Лхасаран Линховоиной бас бүдүүн хоолойн хухалга баранай сэдьхэл хүдэлгэнэ. Залуу дуушад Николай Раднаев, Клара Максименко болон бусад ехэ амжалтатайгаар буряад дуунуудые гүйсэдхөө.

Урда үдэрынь — мартын 27-до — уран зохёолшод Сагаан-Мориной «Родина» колхозой ажалшадтай уулзаа. Оперо болон баледэй театрай нүгөө бүлэг артистнууд «Цыганский барон», «Травиата», «Севильский цирюльник» гэhэн зүжэгүүдые Закаменск хотодо табижа үргэлжэлhөөр.

Д. УЛЗЫТУЕВ.

...йн ХҮН ТУХАЙ

ЭДЛЭЛ—ЭЗЭНҺЭЭ...

...й Иванович Михаха...олоон жэл шахуу сэ...нда ябажа, дайсаниие ... дайн дажарай дүү...ю, 1945 оной намар ...ажа ерээ hэн. Дайнай ...рэ олон жэлдэ байл...дые албанhаа та...хадаа: «Та нүхэд, ...ье, хүшэршье за...жа гараат. Сэрэг дай ... фашис Германи hү...рдаа. Энэ шанга ...ианадай оруулhан ...илаашалга ехэ. Энхэ ...гай ажал хүдэлмэриин ...рэ амжалта илалта ...етнай хүсэнэм» гэ...даа хэлэhэн, за...нүхэр Михаханов мү...hанажа ябадаг.

...р хори гаран жэл ...олон юумэн хубилаа, ондоо болоо. Харин мүнөө Тимофей Ивановичай тиихэ үеын намтартань «Та колхозник—механизатор алдартай, ажал хүдэлмэриин үргэн замаар дабшаат. Илалта амжалтатнай ехэ» гэжэ нэмээхэ хэрэгтэй.

1945 оной намар нүхэр Михаханов сэрэгhээ табигдажа гэртээ ерээд, колхозойнгоо уншалгын байшангые даагшаар, комсомолой эхин организациин секретаряаршье ажаллаа.

Анханайнь мэргэжэл механизатор хадань, техникэ тээшэ тэгүүлдэг hэн.

Түрүүн хуушан «Коммунар» комбайнда hуужа хүдэлөө. 220 га талмайн ороохото таряа хураахын орондо 350 гектар хадаhан, хураhан байна. Удаань «С-6» комбайн үгтөө. Баhал хуушан hэн. «Зариманда шэнэ машина, нүгөөдүүлдэ — хуушанине. Нэгэл комбайн абаад лэ захадань тулатар ганса хүнэй хүдэлгэхэдэ hанаб. Һэлгээ hэдхээгүй hаа, тэрэ эзэниинь машинадаа нарин байха, hайнаар ашаглаха байгаа...» гэжэ механизатор Михаханов ходо бододог hэн.

Һанаhан ёhоорнь тэрээндэ «С-6» түхэлэй шэнэ комбайн үгтэбэ. «Эй даа, мүнөө хабаяа харуулхаб» гэжэ баяртайгаар энеэбхилэн, тоhыень аршажа, шалган абаба.

Ажаллажал гараа. Жэл, табан, арбан жэл соо тэрэнь хүдэлөө!

— Энэшни үшөөл хоёр жэл соо ямаршье hаадгүй хүдэлхэл даа. Запчастьгүй, халаг,—гэжэ Тимофей Иванович хэлэнэ,— hэльбэхэ частьтай hаа...

— Машиные удаан ашаглахын тулада юун шухала гээшэб гэжэ асууна гүт?—Харууhан,—гээд саашань харюугаа үргэлжэлүүлнэ.—Эзэн ёhоной харууhан, гамтайгаар, нарин нягтаар ашаглаха — энэл хамагай шухалань. Һайнаар харууhалдаг, эзэн ёhоор, гамтайгаар техникэдэ хандадаг хүнэй гарта ябаhан машина ута наhа наhалха, олон жэлдэ алба хэжэ шадаха. Би тиигэжэ этигэгшэб.

Ухаагаар, ажалай габьяагаар түгэлдэр эрхим механизатор Т. И. Михаханов ниитын зөөридэ гамтайгаар хандадаг хүн гэжэ «Дружба» колхоздоо алдартай юм. Ажалдаа бэрхэ, амжалта ехэтэй байhанайнгаа түлөө ВДНХ-гай алтан медаль, 200 түхэриг мүнгэн шанда хүртөө.

В. БОРИСОВ.

Бэшүүрэй аймаг.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

ХИЛЫН ГААНАҺАА

ГҮН ЕХЭ ШАНАЛАЛ

БУДАПЕШТ. Ю. А. Гагаринай, В. С. Серегиной саг бусаар наhа бараhан тухай мэдээсэлые Венгриин ажалшад гүнзэгы ехэ шаналалтайгаар угтаа.

БЕРЛИН. Совет космонавтын ами наhанай зам тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэhэн мэдээсэлые АДН агентство дамжуулаа. Замбуулинай дайда руу түрүүшынхеэ ниидэhэнhээ хойшо Юрий Гагарин замбуулинай дайдые шэ..жэлэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа, бусад олон космонавтнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ горитой туhа нэмэ,и оруулаа гээд мэдээсэл соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

БЕЛГРАД. Замбуулинай дайдые шэнжэлэлгын амиды hүлдэ тэмдэг болоhон хүн—түрүүшын космонавт Юрий Алексеевич Гагарин наhа бараа гэhэн мэдээсэл манай сэжэ зүрхые ехээр уяруулба,— гээд Югославиин астронавтическа ба ракетнэ бүлгэмэй секретарь Владислав Матович мэдүүлээ. Гагарин дэлхэйн элдэб хубинуудтахи эрхэтэдтэ аб адляар дурлагдадаг, бултантайнь танил болоhон байгаа.

ТОКИО. Юрий Гагаринай, Владимир Серегиной саг бусаар наhа бараhан тухай Японой радиостанцинуудай түрүүшын мэдээсэлнүүдэй абтаhанай hүүлээр, Япондохи совет эмхи зургаануудта—посольство, худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зургаан, ТАСС болон АПН-дэ япон эрхэтэд болон организацинуудhаа шаналалнууд орожо эхилээ.

(ТАСС).

КПЧ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй пленум мартын 28-най үглөөгүүр эндэ эхилээ.

ЧТК агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Словакиин КП-гэй ЦК-гай Центральна хиналтын ба шалгалтын комиссинуудай гэшүүд, Президиумэй гэшүүд, КПЧ-гэй областной комитедүүдэй нэгэдэхи секретарьнууд пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсана. Айлшад—Чехословакиин правительствын гэшүүд, чехословак олониитын, экономическа ба культурна ажабайдалай түлөөлэгшэд пленум дээрэ байлсаа. Республикын президент болохо кандидат тухай зурадхалые зүбшэн хэлсэлгэ КПЧ-гэй ЦК-гай пленумэй хаража үзэхэ зүйлнүүдэй түрүүшын асуудал болоно. Энэ асуудалаар КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй зүгhөө КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь А. Дубчек үгэ хэлээ. Республикын президентын тушаалда кандидадаар армиин генерал Л. Свободые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум Чехословакиин Коммунис партиhаа Национальна фронтдо дурадхана гээд тэрэ мэдээсээ. Тэрэ хадаа мүнөө үедэ дотоодын политическэ байдал тогтууритай болгохо зорилгоор Чехословакиин арадуудые, элдэб социальна бүлэгүүдые нэгэдүүлгэдэ мүнөө туhалжа шадахаар эгээн лэ таатай хүн болоно.

ВЬЕТНАМДАХИ ДАЙН БАЙЛДААН

ЛОНДОН. (ТАСС). Урда Вьетнамай олон райондо шанга байлдаанууд боложол байhаар. Меконг мүрэнэй адагта мартын 27-до үсэд шанга байлдаанууд болоо. Сайгонhоо баруун урагшаа 155 километртэ сэбэрлэлгын ябуулга хэжэ байhан сайгон сэрэгүүдэй шэлэмэл частьнуудтай шэрүүн шанга байлдаа хэхэдээ, Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй отрядууд тэдэниие барайгарай поли руу намнан оруулаад, табан часай турша соо таhалгаряагүйгөөр буудажа байгаа. Сайгонhоо баруун хойшоо 45 километртэ байдаг Чангбанг город шадар ехэ хүсэтэй байлдаанууд болоо. Тиимэhээ американ командовани арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүдтэ эсэргүүгээр тусхай зорилготой частьнуудые, американ 25-дахи ябаган сэрэгэй дивизиин танкнууд ба бронетранспортернуудые хэрэглэхэ баатай болоо.

Сайгонhоо зүүн урагшаа 40 километртэ байдаг Лонгиндахи туhамаршадай сэрэгүүдэй штаб-квартирые арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд мартын 28-да миномёдуудаар буудаа. Рейтер агентствын Сайгондохи корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhоор, буудалгаhаа уламжалан штабай байшан, бусад сэрэгэй түхеэрэлгэнүүд ехээр гэмтээгдээ.

Англиин эхэнэрнүүдэй эрилтэ

ЛОНДОН. ТАСС-ай корреспондент Ф. Катлер иигэжэ дамжуулна.

Эрэшүүлтэй адли ажал хэhэнэй түлөө адли түлөөhэ түлэхэ тухай эхэнэрнүүд-профсоюзна ажал ябуулагшад Англиин гурбан гол политическэ партиин ударидагшадта эрилтэ хээ. Дуугаа үгэхэ эрхын эхэнэрнүүдтэ үгтэhөөр табин жэлэй ойдо зорюулагдажа эмхидхэгдэhэн митинг дээрэ партийна ажал ябуулагшадай үгэ хэлэжэ байhан Вестминстерскэ ордоной үмэнэ эхэнэрнүүд харуул табяа. Мүнөө үедэ ажал хэдэг англичанкануудай оройдоол 10 процентнь эрэшүүлтэй адли салин хүлhэ абадаг юм. Эхэнэрнүүд эрэшүүлтэй тэгшэ эрхэтэй гэжэ ёhо тэдысэ тоологдодог байгаашье hаань, бүхы шахуу hалбаринуудай талаар адли ажалай түлөө эрэшүүлhээ эхэнэрнүүдэй бага салин абадаг ушар бии байhан зангаараа.

ООН-ой Уставые наринаар сахиха

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Эб найрамдал хангаха ябуулганууд тухай асуудалаар ООН-ой Уставые наринаар сахиха тухай советскэ делегаци ООН-до эрилтэ хэhэн байна. Совет түлөөлэгшэ Н. Д. Морозов энэ асуудалаар ООН-ой Уставhаа США-гай, бусад зарим баруун гүрэнүүдэй хадуурха гэhэн hэдэлгые буруушаалгаа. Тусхайлбал, эб найрамдал аршалан хамгаалха ябуулганууд тушаа hанамжа дурадхалнуудые бэлдэлгые ООН-ой секретариадта даалгаха гэhэн дурадхалые зүбшөөхын аргагүй, юуб гэхэдэ, секретариадай эрхэ түлөөлэлгэдэ энэ асуудал хамааданагүй гэжэ тэрэ нэрлээ.

Индонезиин президентээр Сухарто томилогдобо

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Табан жэлэй болзороор Индонезиин республикын президентээр генерал Сухартые томилхо тухай шиидхэбэри Индонезиин арадай саг зуурын консультативна конгресс шиидхэбэри гаргаа.

Сухарто Индонезиин президентын уялгые 1967 оной февральhаа хойшо дүүргэдэг байгаа.

ЯПОНОЙ ПРОЛЕТАРИАДАЙ ДАЙШАЛХЫ ХАБАР

...hүүл, март hара— ... тэмсэлэй эгээл ехээр ...г. Пролетариат өөрынгөө ... ба политическэ эрилтэ...лын түлөө капиталист...нуудтай тэмсэдэг гээ...ы тиимэ түргөөр дүүрэ...ай бүхы hарануудта ...айха юм. Тиимэ дээрэ...ишадай хабарай доб... Япондо нэрлэгдэhэншье ...

...хабарай дайшалхы ту...о үшөө январь соо эхи...ай фронт мэдээжэ Са... гэжэ портнуудаар га... Японой правительство ...уда Америкын атомна ...й зогсохые зүбшөөhэн ...ын «Энтерпрайз» гэжэ ...еной Сасэбо портдо ...рээхэнэ үгэ хэлэhэн ...юзуудай (СОХИО) Ге...едэй хүтэлбэрилэгшэ ...ри гэгшэ иигэжэ мэ...: «Энтерпрайз» авиа...бдо оролгодо эсэргүү...hэн ажалшадай тэмсэл ...ришэдэй энэ жэлэй ...ын эхин болобо. СО...огой правительствын ...ал эсэргүү политиче...кономическа тэмсэлтэй ...тоор ябуулха».

...19-дэ США-гай «Энтер...ой атомна корабльнүү...ортдо орожо ерэхэдэ, уряалгүй айлшадай бууxыень хориж0 байhанаа мэдүүлэн, городой бүхы ажалшад улаан тугуудые үргэн демонстрацида гаража ерээ. Ажалшадай hүртэй демонстраци бүхы орон доторнь үнгэрөө. Тиимэ жагсаалда хэдэн зуу мянган хүн бодоо.

Хүдэлмэришэдэй мүнөө жэлэй хабарай добтолго—дайнай hүүлэй үеын арбан дүрбэдэхинь болоно. Энэ үе соо Японой пролетариадай хүсэн улам бэхижээ. 1955 ондо ажалшадай түрүүшын ехэ тэмсэл—эзэд-баяшуулда эсэргүү тэмсэлдэ 700 мянган гэшүүдтэй найман профсоюз хабаадаhан юм. Энэ жэлэй хабарай добтолгодо хабаадагшадай зэргэдэ оронойнь аяар 200 профсоюзуудай найма миллион шахуу ажалшад ябалсана. Богонихон саг соо хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн гансахан тоогоороо бэшэ, мүн политическэ талааараашье ехээр ургаhан байна. Мүнөө Японой хүдэлмэришэд гансахан эдихэ хилээмэнэй түлөө бэшэ, харин «салингыень Баруун Европын оронуудай хүдэлмэришэдэй салингай хэмдэ хүргэхэ» гэhэн экономическа гол эрилтэ табина. Оронойнь профсоюзуудай эгээл ехэ нэгэдэл СОХИО-гой хүтэлбэрилэгшэд хабарай добтолгые япон-американскa «аюулгүйн договор» болюулхын түлөө тэмсэлдэ хэрэглэхэ зорилготой. Японой США-тай баталhан тэрэ хэлсээнэй болзор 1970 ондо дүүрэхэ юм.

Ажалшадай энэ хабарай тэмсэл ангинуудай арсалдаанай улам үргэдэлгын үедэ үнгэрхэнь. Үйлэдбэриингөө дэбжэлтын, промышленностиингаа хүгжэлтын талаар Японой өөрынгөө хуушанай конкурентнүүд — Англи, Баруун Германи, Францие хүсүүтэй, зарим үйлэдбэриин талаар ахяадшье ябаhаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Үнгэрhэн жэлэй дүнгөөр Япон дэлхэйн капиталис гол оронуудай нэгэн болонхой. Судна бүтээлгээр нэгэдэхи, автомобиль бүтээлгээр — хоёрдохи, булад хайлуулгаар гурбадахи hуурида гараhан байна. Японой капиталистнуудай олзо доход түргөөр ургана, гэбэшье хүдэлмэришэдэйнь байдал hуудал hайжарнагүй. Оронойнгоо хүн бүхэнэй олзо доходой талаар тус гүрэн капиталис оронуудай дунда аяар 21-дэхи hуури эзэлнэ, тусхайлан хэлэбэл, Венесуэлын хэмжээндэ. Япон хүдэлмэришэд тухай хэлэхэ болоо hаа, урдынхидаал адли капиталис оронуудай хүдэлмэришэдэйхиhөө хэдэ дахин бага салин абадаг байха юм.

1960 ондо хүдэлмэришэд тэмсэл хэжэ, салин хүлhэеэ дээшэлүүлhэн байгаа. Эд бараанай үнэ сэнгэй саг үргэлжэ дээшэлжэ байдаг дээрэhээ нёдондо тэрэ туйлалтынь гурбанай хоёр хосорhон байна. Мүнөө оронойнь парламент дээрэ харагдажа байhан. 1968 — 1969 онуудай финансова жэлэй бюджелэй проект дотор рисэй (япон хүнэй гол эдеэн) сэн, гүрэнэй түмэр замаар ябаhанай түлөө сэн дээшэлүүлэгдэхээр хараалагданхай.

Капиталистнуудай баяжалгын хажуугаар хүдэлмэришэдэй үгытэй ядуу байдал hайжаруулха, капиталис оронуудай дундаhаа ажалай бүтээсые эгээл ехээр дээшэлүүлhэн орондо эгээл бага салин абалга ба ажалай феодальна эрхэ байдал усадхаха гэhэн иимэ зорилго СОХИО ба дулдыданги бэшэ профсоюзуудай хабарай тэмсэл үнгэргэхэ талаар совет япон арадай урда табиhан гээшэ. Өөрыгөө тойруулан 8 миллион хүниие жагсааhан (ажахын 170 hалбариин профсоюзууд) совет хүдэлмэришэдэй эрхэ байдалые хараадаа абан, салин хүлhые 10.000 иенээр дээшэлүүлхэ эрилтэ эзэд-баяшуулда табиhан юм. Тэрэ эрилтын дүүргэгдэхэ байhан хэлбэришэгүй. Энэ эрилтэ хадаа мүнөө жэлэй хабарай тэмсэлэй экономическа гол зорилго болонхой.

Хүдэлмэришэдэй салин хүлhые иимэ ехээр дээшэлүүлхэ эрилтые капиталистнууд айхабтар дурагүйгөөр угтаа. Хэрбээ профсоюзуудай эрилтые дүүргэхэ болоо hаа, Япон гүрэн «экономическа ядаралда» заатагүй орохо гэхэ мэтээр хүдэлмэришэдые айлгажа эхилээ.

Хүдэлмэришэн ангиие капиталистнуудтай эблэрүүлхэ номнол буржуазна хэблэл толилжо захалаа. Жэшээнь, «Майнити» газетэ салин хүлhэ ехээр дээшэлүүлхэ тушаа профсоюзуудай эрилтэ ангиин тэмсэлые улам хурсадхахань гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, «хоёр ангиин тулалдаа зайсан, ажал капитал хоёрой хоорондо мүнөө үеын эрхэ байдалда таарама харилсаа байгуулан, бэе бэедээ этигэл найдабаритай болон, салин хүлhэнэй асуудал шиидхэхые» хүдэлмэришэд, капиталистнуудые уряалhан байха юм.

Правительствын ба монополинуудай энэ добтолгодо шанга сохилто үгтөө. Хэрбээ эзэд-баяшуулай салин хүлhыень дээшэлүүлээгүй hаа, забастовко хэхэбди гэжэ синтетическэ химикалинуудай промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай федерациин съезд мэдүүлээ. Японой хүдэлмэришэн ангиин энэ отряд ажалшадайнгаа мүнөө хабарай тэмсэлые толгойлхоор бэлэн. Гүрэнэй түмэр замай 280 мянган хүдэлмэришэд ниитэ эрилтын (салин хүлhэ дээшэлүүлхэ, ажалай үдэр бага болгохо) хажуугаар Америкын эзэмдэлгын үедэ хоригдоhон забастовко хэхэ эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэл ябуулхань.

Японой 54 мянган шахтер ажалhаа гаргуулха аюулда тудаха болонхой. Һүүлшын долоон жэлэй туршада промышленностиинь тус hалбариhаа 190 мянган хүдэлмэришэд ажалhаа гаргуулhан юм. Хэдэн арбан мянган шахтёр, тэдэнэй гэр бүлынхид үлэсхэлэн зоболондо нэрбэгдэhэн, ажалгүй тулиhан гээшэ. Иимэ зоболонгой дахин тохёолдохогүйн тула нүүрhэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй Бүхэяпоной федераци нүүрhэнэй промышленностиие гүрэнэй мэдэлдэ оруулхын түлөө хүдэлөө дэлгэрүүлхэ гэжэ соносхоо.

Америкын сэрэгэйхид Японой Окинава аралые эзэмдэн, Алас-Дурна ба Зүүн Урда Азиин оршондо эзэрхэг түримхэй ажал ябуулгынгаа хэрэм болгоhон байна. Мүнөө дурсагдагша аралай япон ажалшад америкынхидэй зүгhөө доромжолуулхаяа болихын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэнь. Мүнөө болотор Окинавын хүн зондо коллективнэ договор баталха, өөhэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө забастовко хэхэ хоригдонхой юм.

Японой правительствын дотоодынгоо политикада бүри хархис, галаадынгаа политикада Америкын империализмын эзэрхэг түримхэй ажал ябуулгада дүтэ боложо байhаниинь өөрынь түлөөлэгшэдэй хэлэhэн үгэ дээрэhээ харагдадаг болоо. Японой США-да байдаг элшэн сайд Симода гэгшэ Америкын Вьетнамда ябуулжа байhан эзэмдэлгын дайе ямаршье далдагүйгөөр дэмжэнэ, гадаадынь хэрэгүүдэй министр Мики гэгшэ ДРВ-гэй амгалан городуудые США-гай самоледуудай зэрлиг муухайгаар бомбодолгые hайшаана. Премьер-министр Сато «арад зомнай өөрынгөө хүсөөр оронoo хамгаалха хэрэгтэй байhаниие ойлгохо зэргэтэй» гэhэн hанамжа баримталдаг, газар таряалангай ба ой модоной ажахын министр Кураиси гэгшэ дайн сэрэг ба буу зэбсэгhээ Японой арсаhые батадхаhан конституциие «тэнэг» документ гэжэ сэхэ нэрлэдэг болонхой.

Хүдэлмэришэн ангиин хүндэ хүшэр байдал, хархис хүсэнүүдэй hэргэжэ байhан ушар хадаа оронойманай хүдэлмэришэнэй ба демократическа хүдэлөө үргэдхэхые баадхана гээд Японой Коммунис парти мэдүүлнэ. Хамтын хүсөөр хабарай тэмсэл ябуулха талаар соведые ба тусхай профцентрнүүд болон нэгэдэлнүүдые толгойлолсожо байhан хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилэгшэд тиимэ хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ шухала байhаниие hайнаар ойлгоно гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. СОХИО-гой түрүүлэгшэ Хории hаяхан иигэжэ мэдүүлээ: «Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл фронт байгуулха шухала болоhые ажабайдал өөрөө баадхана. Мүнөө жэлэй хабарай тэмсэлдэ 8 миллион шахуу хүн хабаадажа, урда урдынхиhаа нилээд ехээр олошорхонь. Эдэ бүгэдэ нэгэдэлэй түлөө хүдэлөөндэ дабшалтын алхам болоно бшуу».

Японой ажалшад өөрынгөө ангиин аша туhын хэрэгые улам ойлгонгёор, оронойнгоо демократическа хүдэлөөнэй бусад отрядуудтай, мүн уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй hаналаа нэгэдэн арбан дүрбэдэхи хабарайнгаа пролетар тэмсэлдэ бодобо.

А. БИРЮКОВ.

(ТАСС).

Гунга ЧИМИТОВ

ГУРБАН СОНЕТ

АСУУДАЛ

Шэг шарайгаар сэбэр залуу басагады
Шэлэдэггүй хүбүүдые би үсөөн харадагби.
Ямар ехэ гашуудал хүлеэдэг бэ барһадые,
Яатараа тэдэнэр һүүлдэнь урмаа хухардаг бэ!
Һайхамди гэжэ һанашаһан хүүхэдэй
Һайзгай, дээрэлхүү зан хүбүүдые тамална.
Дурлахые мэдэхэгүй һэбхи хооһон хүүхэдэйд
Дулаан нюурааараа хүйтэн сэдьхэлээ далдална.
Тэгшэ бэшэ—хэлтэгы дүрсэтэ байгаали,
Тэбшээд һанааем, харюу намда үгөөрэй.
Зуудахияа шамһаа энээн тухай асуугаалби,
Зуун нэгэдэхеэ мүнөө асуухым зүбшөөгөөрэй:
Газаа талын һаргама сэбэрэй саана
Гаһар һайхан зүрхэн сохилхоо яанаб?

БАСАГАНАЙ ХАРЮУ

Үгы даа, энэш дуран бэшэ—энэ дэмы...
Үгэ хэлэншни саанаһаа һэбхи, тооһон:
Гайхамшагта нюуса нангин үгэнүүдые
Гамгүй элбэгээр сасадаг абариш хооһон.
Энхэ мүнхэ байгаалиин жама ёһо яагааб:
Эшэ үндэһэгүйгөөр сэсэг ургахагүй.
Нигэжэ хүнгэн үгыпш хуурмаг удха таагааб—
Инагай сэдьхэл зүрхэндэш огто байхагүй.
Дуранай зан мэдээтэй—урин, номгон, даруу,
Дуутай, хитүү, үнжэгэн шэнжэтэйл заяанай.
Зүрхэнэй дулаагүй, сэбдэг, хүйтэн, һаахаруу,
Зүдэр гутамшаг, зэрлиг бодолоо хаяарай!
Бэлээр ойлгооб ондоо зорилгото «эрдэмыш»,
Бэшэ даа, энэш дуран бэшэ—энэш дэмы...

ИНАГ ДУРАНАЙ ОГТОРГОЙ

Хара һанаанай, хэрэггүй хүйтэн һэжэгэй
Харанхы үүлэн һэе һэбхүүлгүй дэгдэбэ.
Сэлмэг Наран—сэбэр дурамни дэгжээд,
Сэсэг набша сээжэ соомни мүндэлбэ.
Хабарайнай, залуугаймнай бүлеэхэн һэбшээн
Харахан гэзэгэ үһэн хоёрымнай ниилүүлээ,
Тангил зөөлэхэн аминһааш дулаа нэбшээд,
Танил янзаараа зүрхэнэйм хүбшэргэй жингүүлээ.
Дуун ханхинаа—дуранаймнай түрэл дуун!
Дуулим дайда хэзээ хэзээнэйхиһээ уужам даа.
Гарнай ниилэнэ, нигэжэ хоюулаа хүтэрэлдэн,
Гайгүй һайханаар наһанайнгаа зам гаталуужамди
Инаг дуранаймнай захагүй үндэр огторгой
Имнэ сэлмэг хододоо байхань болтогой!

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН АСУУДАЛ

ҺАЙН ҺАЙХАН ЗАНШАЛАА БҮ АЛДА[...]

I.

Автобус соо хүн зон олон, хүхюун хөөрэлдөөн, бага сага дуу дуулалдаан болоно. 3—4 номерто һуyhан залуу хоёр хүбүүд дуулалдажа эхилнэ:

Архиш уухаяа болихогүйб даа,
Арбаниинь гү, табаниинь гарана аабза.
Айдараар ябахаяа болихогүйб даа.
Амитаниинь хэлсэд гээд болино аабза...

Уданшьегүй Ивалга хүрэбэбди. Эндэ бууха зон буужа, һууха зон һууба. Гэбэшье гаргаа тулгууртай үбгэжөөлэй һууха һуури хүртэбэгүй. Дуу дуулалдажа ябагша хоёр хүбүүдые «Үбгэжөөлдэ һууряа гаргажа үгыт»,—гэбэб. —Аа, танда гү? Бидэ өөһэдынгөө һууридабди,—гэжэ енгүүтэйгээр харюусабад. Тиихэдэнь минии дуран гутажа, нилээдгүй удаан «хөөрэлдэжэ», тэдэнийе һууриһаань бодхообоб. Тэдэ хоёр хүбүүд намда дураа гуталдан, ёлойлдон ябана. Энэ тэрэ юумэ гүбэр шэбэр дуугаралдана.

Үбгэжөөл минии хаана ажалладагыем, хэн гэжэ нэрэтэйем, хаана ошожо ябаһыем гүйсэд һуража абаба.

Ивалгаһаа саашаа гараад ябахадаа, үбгэжөөл хөөрэжэ эхилээ:

— Жэгтэйл һайхан саг болоо гээшэ ха даа. Хаана ошохобши,—һанаһан газарташ түргөөр хүргэхэ автобус, машина бии болоо. Үмдэхэ хубсаһан, эдихэ хоол элбэг. Юрэдөөл хүн зон жаргашоо...

Эгээл энэ жаргалта һайхан байдалай түлөө тэмсэгдээ гээшэ һэн даа, теэд...—гээд, үбгэжөөл нэгэ хэды бодолгото болоходол гэбэ. Нэгэ удаа дороһоо һанаа алдаад, хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ:

Би город ороод, бусажа ябанаб даа. Харганаагай хүм. Хүнэй үбгэрхэдэ эдэ хүбүүд намайе хүндэ тоонгүй гээшэ бэзэ. Би эдэл хүбүүдэй эхэ эсэгын, бүхы арад зоной зол жаргалай түлөө шуһа мяхаа гамнангүй, алууриша немецүүдтэй дайлалдаһан хүм. Энэ зүүн хүлөө Сталинградай шанга тулалдаанда шархатаа һэм. Берлин хүрэтэр ябахыса ябаад, дайлалдахыса дайлалдаад ерээ һэм. Хэдэн орден, медальшье байха. Колхоздоошье муу хүдэлөөгүйб. Мүнөө пенсидэ гаранхайб...

Урдань аха зонһоо айжа, гайхажа ябагша бэлэйбди. Мүнөөнэй зарим залуушуул хүнэй һанаанда таарахагүй ябадал гаргадаг боложо байнхай...

Эндэ автобус соо болоһон ушар, үбгэжөөлэй хөөрөөнһөө богонихоноор тэмдэглэбэб. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ мэтын юумэн хаанашье ябахада дайралдажал байдаг.

II.

Ахай үбгэжөөлэй хэлэгшэ тон зүб! Урдань залуушуул аха зонһоо айжа, гайхажа ябадаг байгаа. Мүнөө юундэ нигэжэ хубилааб? Ехэл гайхалтай. Буряад хүн хэр үгһөө хойшо аха зонһоо айдаг, гайхадаг, тэдэнээ хүндэлдэг, дүүнэр багашуулаа дүмэжэ ябадаг, номгон абари зантай, ядаһан тулиһан зондоо туһалдаг, гэхэ мэтэ һайн һайхан заншалтай байһан гээшэ. Эдэ бүгэдэнь үеһөө үедэ дамжажа, мүнөө хүрэтэр манда хүрэжэ ерээ. Энэмнай саашадаа улам үргэлжэлхэ ёһотой. Гэхэтэй хамта һүүлэй үедэ аха зоноо хүндэлхэгүй ушар, даруу номгон заншалай орондо дошхон сухалтай абари зан гаргаха ябадал эндэ тэндэ, хаа-яахан үзэгдэдэг болоо.

Хаа яахан залуу зарим хүнүүд аха хүндэ: «ши, нигэ! Ши, гингэ!» гэхэһээ абан, хараал шэрээл табиха, хатуу шэрүүн үгэ хэлэхэ ябадал ушардаг. Энэ тон буруу гээшэ даа.

Хүн бүхэн эхэ эсэгынгээ, түрэл гаралайнгаа, аха хүнэйнгөө, нютагайнгаа зоной үгэ дуулажа, «хүн ахатай, дэгэл захатай» гэһэн һургаалые ходоодоо һанажа ябаха ёһотой.

Гэхэтэй хамта эндэ нэгэ юумэ тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб: бидэнэр, аха зон, «ахань ахалиг, дүүнь дүүлиг ябаха» гэһэн һургаалые мартаха ёһогүйбди. Зарим нэгэ аха нүхэд дүүнэртээ жэшээ харуулжа ябахын орондо тэдэнэртэеэ адли болошоод, архи уужа, тамхи татажа ябадаг. Энэ тон буруу. Аха хүн залуу нүхэдтэ ходоодоо жэшээ харуулжа ябахые оролдохо уялгатай.

III.

Урдань нютагай зон нютагаараа, айл аймагаараа, түрэл гаралаараа хамтаржа, үхибүүдээ һургадаг, болбосоруулдаг, хүмүүжүүлдэг байгаа.

Хэрбээ хэн нэгэнэй ямар нэгэн муу юумэ хээ һаань, «хүн юун гэжэ хэлсэхэб? Ганса эхэ эсэгынгни нэрэ гутаха, бузарлагдаха бэшэ, харин бүхы үг гарбалаймнай, нютагаймнай зоной нэрэ бузарлагдаха» гэхэ мэтээр хэлэгдэдэг байһан. Тиимэһээл «нэрээ хухаранхаар, яһаа хухарһан дээрэ» гэһэн сэсэн мэргэн заабари, һургаал хэлэгдэдэг байгаа ха юм даа. Энээнийе ходоодоо һанажа, баримталжа ябадаг байһан. Харин мүнөө дуулахадаш, харахадаш архи уужа аашалаад, арбан табан хоногойхиие абажархиһан аад, һүүлдэнь хүнһөө эшэхэ гайхахагүй, «нюуртаа үһэ ургуулһандал» һанаа амар алхалжа, убайгүй ябажа ябаха зарим нэгэн хүдхэшүүл дайралдадаг.

IV.

«Ажал хэдэггүй хүн амарха эрхэгүй»—энэ тон зүб зааһан һургаал. Ажал хээгүй һаа, хаанаһаа амарха эрхэ байхаб даа. Хүн бүхэн булта һайнаар ажаллаад, амарха эрхэтэй байһаниинь мэдээжэ. Гэхэтэй хамта гараа һугсараад, хүнгэн зөөри бэдэрээд ябаха дуратай ганса нэгэн хүн дайралдадаг. Хаанаһаа имнэ хүнүүд бии болоноб гэхэдэ, эндэ эхэ эсэгэнэр зарим ушарта гэмтэй. 1–2[...] айлайхи тэдэнэйнгээ дуран соонь байхые оро[...] хы һайн хоолоо эдюулхэ, хубсаһаа үмдэхүүлхэ[...] эдэмнай эдиг, эдлэг. Эдэнэйнгээ түлөө а[...] гээшэбди» гэжэ зарим нэгэн һанадаг, хэлэдэг[...] юумэн дээрэ бэлээр һурашаһан хүүгэдынь [...] дурагүй, һүүлэй һүүлдэ эхэ эсэгээ харзагаа[...] «тэжээһэн буруун тэргэ эбдэбэ» гэдэгынь бо[...]

V.

Нэгэтэ танилайдаа һуужа һуутарни хүбүү[...] гуулиһаа ерэбэ. Тиихэдэнь эсэгэнь асуугаа һэ[...]

— Зай, ямар тэмдэг абабаш?

— Ямарыш абаагүйб,—гэжэ тэрэнь харю[...]

— Ши, худалаар хэлэнэгүй бэзэш. Эндэ [...] бодолгоор «2» абаһан аад, худалаар хэлээ [...] шамай худалаар хэлэ гээб?—гэжэ эсэгэнь хүб[...] дарба. Харин тэрэнь нигэжэ хэлэбэл даа:

— Өөрөөшье худалаар хэлэдэгта. Хүнэй [...] «намайе үгы» гэжэ хэлэ гэдэгта...

Нигэжэ хүбүүнэйнгээ хэлэхэдэ, эсэгэнь юу[...] хэлэхээ ойлгожо ядажа байгаа һэн. Намһаа а[...] Эндэ үнэн болоһон ушар бэшэбэб. Иимэ ябада[...] дайралдадаг. Энээн тухай зарим түрэлхидэй б[...] дэ һаалта болохогүй бэзэ гэжэ һанагдана.

ТОБШОЛОЛ

Эндэ манай а[...] ушардаг зарим тэды[...] да тухай тэмдэгл[...] рынь юуб гэхэдэ, [...] дэ арадайнгаа һургаал, заабари, һайн һайхан за[...] рим журам баримталхагүй, тэдэниие эбдэхэ я[...] тэндэ дайралдадаг боложо байна. Ушар тиимэ[...] тиимэ ябадалтай тэмсэхэ ёһотойбди.

Манай арадай һайн һайхан һургаал зааба[...] шал, гурим хадаа коммунизмда орохо ябадал[...] лохогүй, харин туһа боложо үгэхэ байна. Тиим[...] тухай бодожо үзэхэ хэрэгтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эрхим багшанар бур[...] грамматика заахадаа, арадайнгаа оньһон, хошо[...] үгэлсэдэг боложо байнхай. Энэнь һайшаамаар[...] гуулида энээн тухай хэлэгдэхэ бэшэ, харин [...] хэрэгтэ тусхай анхарал табижа, үхибүүдээ һа[...] ха, хүмүүжүүлхые оролдохо уялгатай.

Б. [...]
педагогикын эрдэмэй [...]

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Хүүгэдые хүмүүжүүлгэ һайхан заншалтай юм.

Эхэнэрнүүдэй зурагуудай уран гэзэшэнь!

Будамшуугай почтоhоо.

□ Фиб Шиб хоёрой шэнэ бүтэл.

Р. ЦЫБИКОВ

ТӨӨБЭЙН ЗҮҮДЭН

Үхибүүдэй рассказ

Доржо үбгэн гушаад ашанартай. Ехэ хүбүүндээ үргүүлжэ байдаг. Үхибүүдынь түрэл тосхондоо тусхай шэмээшэг гуримаар гэхэ юм гү, хана хаяа хадхуулан гэр байрануудаа зэргэлүүлэн жэрылгэжэ түхеэрэнхэй. Зургаан үндэр гоё, амяараа хашаатай гэрнүүд тосхоной шэмэг болодог. Эдэнэр «Доржотон аймаг» гэлсүүлдэг.

Доржо үбгэн өөрөө наяад наһатай. Урданай барга харанхы сагта баяндай барлаг, батрааг ябаһан юм. Хэды ажалша мундуу байбашье, үе сагта жаргажа үзөөгүй, тэрээндээ балай гажаржашье ябаагүй. Залууһаа ехэ ажалша, хөөрүү, һайн юм һэн гэлсэдэг... Мүнөөшье тиимэ зандаа.

Нэгэтэ үдэшэ тэрэ үбгэн гэртээ арба гаран ашанараа суглуулжа, бэеэ тойруулан хибэс дээгүүр һуулгаба. Бүхэли класс. Тиигээд өөрөө «А» үзэг мэдэхэгүйшье һаа, сээжын тоо бодолгодо айхабтар һонор тула хэдэ хэдэн тоонуудые ашанартаа бодуулба, тоомоо таһарад гэгшэдтэ тэрэ доронь гашай заабари табиба. Энээндэнь заримаан балай дуратайшье бэшэ... Тиин байтараа хубисхалай урда тээ эндэхи тосхоной хүн зоной ямар һуудал байдалтай байһан тухай, өөрөө хэн баяндa ямараар харшалуулжа барлагшалһан тухайдаа ехэ һонирхолтойгоор хөөрэбэ.

— Игэжэл нюрга сохидог байһан юм. Биишье өөрөө нюргаа сохюулһан хүм,—гэжэ самсаяа тайлажа, айхабтар муухай һорьбо харуулба.—Сохихотойнь адли бэеэ һула табяад хэбтэжэ, ара нюрганаймни арһа мяха руу улаан бурагаһан нигэжэ тэрэл зандаа орошоһон юм. Иимэл бэрхэтэй саг байһан юм даа!—Тиигэжэ хэлэмсээрээ ехээр һанаа алдажа: «Зай, мухануудни, мүнөө үдэшынхи хүрөө болог даа»,—гээд хэбтэридээ оробо. Хөөрөөниинь ехэдэжэ эсэһэндээ юм гү уданшьегүй хурхиршаба.

Тиин хахад час үнгэрбэ гү, али үгы гү, үбгэн нойр соогоо айхабтар шангаар нираглан, шурхирса бархиршаба. Гэртэхиниинь, ашанарынь үйхай бололдобо.

— Үбгэн баабай, үбгэн баабай... Яаба гээшэбта? Үбгэн баабай — оог хапхаралдаа табиба. Үбгэжөөл арайхан һэрибэ.

— Харада даруулба алтайш,—шабгансань гүбэрбэ.

— Юун хара байха һэм даа... Баруун хажуугаа даража унтааб.. Тиигээд айхабтар муухай зүүдэ үзэбэб. — Юундэшьеб һөөргөө үмсын ажалтай болошообди гэжэ... Үнөөхил хара гэртээ хоюулаа һууна хэбэртэйбди. Хуу тойроод үмсэтэд, нюдарган баяшуул, зүдэрүү тулюур гээшэнь — абаха танаггүй. Ямар байгша һэм,— эгээл тиимэ зандаа үзэгдэбэ. Алба татарияа түлэжэ шадаагүй дээрэһээ нюргаа сохюулаад, үбшэндэнь тэсэнэгүй хэбэртэйб... Эх, үхэжэ муухай зүүдэн боло ехэ,—гээд, үбсүү хушама ута буурал һахалаа эльбэсэгээбэ.

— Аа, тиигээд бархираа гүт? Шангаар сохибо гү?—нэгэ ашань асууба.

— Шангаар, шангаар... Ехэл аймшагтай барга харанхы саг байһан юм даа,—гэжэ төөбэйнь харюусаба.

Гэр соо байгшад бултадаа энеэбхилэлдэбэ.

Зал соо радиоло дуугаржа, ногоон хибэс дээгүүр үхибүүд наадаһан зандаа.

ЭХЭНЭРЭЙ ГАР—УРАН

ВЫСТАВКЭҺЭЭ РЕПОРТАЖ

ЭНХЭ ҺАЙХАН буряад талаяа, зэлдэр зулгы буряад басагадаа, баатар зүрхэтэ буряад хүбүүдээ гэнтэ һанаха саг болоо. Абай Гэсэрэй, Агуу гоохон Ангар дүүхэйн домог ухаанда ороод, хүсэтэ арадай үрэ һадаһан байһаниш һанагдаа. Үбгэ эсэгэнэрэйш зоболонто байдал «оргойто бөөе, орхимжото ламые» һануулаа, граждан дайн соогуур энэ жаргалымнай дүтэлүүлһэн эсэгэнэрнай, дэлхэйн хоёрдохи дайнай хёрбоһо шэнгээһэн аханарнайш үзэгдөө. Эхэ тухайгаа, эгэшэ тухайгаа, инаг тухайгаа дурсагдаа, энэ сагайнгаа нүхэд тухай хиригдаа...

Бидэ шихэдээ һаяын үдэрнүүдтэ Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей соо нээгдэһэн Буряадай эхэнэр зурааашадай зохёолнууд тухай хөөрэжэ байнабди. Иимэ выставкэ Улаан-Үдэдэмнай, нэрээш, үниинэй эмхидхэгдээгүй байгаа гээшэ ха. Хүн зоной һонирхол үгаа ехэ. Юундэб гэхэдэ, энэмнай, нэгэдэхеэр, эхэнэрнүүдэй зураг; хоёрдохёор, выставкэ эгээл саг соогоо эмхидхэгдээ, эгээл табигдаха ёһотой зурагууд шэлэгдэж; гурбадахяар, зурагша басагаднай буряад эхэнэр тухайгаа хөөрөө, намтараа харуулаа.

Нэрээшье, Буряадай АССР-эй арадай зурааша М. Шестаковагай «Бусалга», Буряадай АССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагшад Е. Неволинагай «Үбһэ хуряалга», А. Сахаровскаягай «Хотон айлай түүхэ» гэһэн зурагууд, уран зурааашад М. Метелкина, Л. Бритова гэгшэдэй портредүүд болон бусад зурагуудай гол геройнууд буряад эхэнэр байха юм. Тиихэдээ тэдэнэй гансахан шарай, хубсаһан харагшадые һонирхуулнагүй, тэдэнэй ажабайдал, сэдьхэл бодолойнь шэнжэ бидэнэй анхарал татана. Жэшээнь, А. Сахаровскаягай «Колхозник эхэнэр» гэһэн бишыхан графическа зураг абажа харая. Юрын лэ буряад эхэнэр бидэнэй урда һуунал даа. Тэрэнэй гайхангшаг хараса, номгохон зан, зулгыхан сэдьхэл бидэндэ ходоодоо дүтэ эхыемнай һануулангүй яанаб? Эгээл тэрээхэн эхэнэр мэтэ, бидэнэйнгөө түлөө ами бэеэ хайрлангүй үсэхөөр бэлэн, үбдэхэдэмнай адли үбдэлсэн, баярлахадамнай адли баярлалсан байдаг тэрээхэн тон дүтымнайл хүн бээрээл даа. Бэлиг түгэлдэр, мэргэжэл ехэтэй манай мэдээжэ зурааша А. Сахаровскаягай нигэжэ зураханъ гайхалгүй юм аабза. Зүгөөр Буряадаймнай залуу бэлигтэнэй түлөөлэгшэ Л. Бритовагай творчество гайхалтай баян лэ.

Энээхэн буряад басаганай темэ, зурагуудайнь олон гайхуулнагүй, харин тэрэнэй шэрын үнгэ зурагайнь үдхада таарахадаа, оройдоо нэгэ заахан зурмаа аад, хүнэй сэдьхэлэй убшэнийе хөөрэжэ байхадаа һонин лэ. Гэхэтэй хамта Л. Бритовагай «Эхэнэрэй дүрэ», «Актриса» гэһэн портреуүд залуу зураашын бэдэрэлгые, тэрэнэй наһанһандаа хүрэхын түлөө тэмсэлые гэршэлнэ. Жэшээнь, «Эхэнэрэй дүрэ» доторхи образ ootop нэгэ хэрэг бэелүүлхэ гэжэ хүнэй түхеэржэ байхадаа һанадаг, сэдьхэдэг бодолнуудые харуулха гэһэн авторай хүсэл харагдана. Тиихэдэ «Актрисань» олоной үгэ дуулаһан даа, хүнүүдэй худалмаршье, нээрэншье магтахые үзэһэн, энэ мэтын юумэ тоохоо болиһон хүн «ши баһа юу хэлэхэшни хаб» гэһэн шэнги урдаһааш хараад байха юм. Иимэ боложо ерэхэлээрээ Л. Бритовагай портредүүд тэрэниие хаража байһан бидэнтэй бүри дүтэ холбоотой болоодхино. Энэ зураашын геройнуудые хаража һонирхохо бэшэ, харин тэдэнтэй хөөрэлдэжэ һонирхохо гэһэн эрмэлзэл түрэнэ.

УРАН ЗУРААША О. Я. Непуль тухай ехэ олые мэдэхэгүй байгаабди. Тус выставкэдэ табигдаһан тэрэнэй зурагууд энэ зураашын бэлиг, түхэл маяг тухай үшөөл олые хэлэнэгүйл даа. Гэбэшье «Геологуудай натюрморт», «Тарялан» болон бусад этюдүүдынь харагшадта һайхан мэдэрэл түрүүлнэ. Сэлгеэ үүлэгүйгөөр талада ямар тунгалаг байдаг бэ — эгээл тиимэ мэдэрэл уран зурагай хүсөөр хүндэ түрүүлхэ гээшэ зураашын ехэхэн жаргал ёһотой даа. Энээхэн шэнжээ О. Непуль үнгэтэ шэрэнүүдые айхабтар бэрхээр хэрэглэжэ шададагаараа түйлана, элдэб үнгэнүүдээр хүнэй нюдэ баярлуулхадаа, ажалаингаа үедэ имагтал харагша тухай ходоодоо бодожо байдагыень гэршэлнэ гээшэ ха.

ХАРИН Буряадай АССР-эй арадай зураашин М. Е. Шестакова өөрынгөө бэлигээр, маягаараа ба шадабаряараа дээрэ дурсагдагша зураашадһаа тон ондоо. Энэнь юуб гэхэдэ, тэрэнэй дэлисэ, хүнүүдэйнь образууд, зан абари ехэ үргэн, томо. Тус выставкэ дээрэ табигдаһан олонхи зурагуудынь хүн тухай дуунууд гэхэдэ болохоор. Дуунууд байха соогоо үшөө эпосэй геройнууд мэтэ һүрэй. Энэ шэнжэнь илангаяа буряад оперо, балетүүдэй шэмэглэлгэдэ зорюулһан эскизүүд соонь харагдана. Үни удаан театртай нүхэсэһэн хадаал иимэ зурагуудые бэелүүлжэ болоо бэзэ. Үгышье һаа — М. Е. Шестаковагай тон лэ «өөрынгөө» зурагуудые, дуратай дүрэнүүдээ, һонин үйлэ, байгаали, геройнуудаа буряад арадай түүхэ соо, буряад арадай намтар соо бэдэрхэдэнь, бэшэхэдэнь зохисотойшье байжа болоо бэзэ. Яаба хээбэшье, тэрэнэй зурагууд түхэл маягаараа буряад, бидэ буряадуудта дүтэ, танил байхадаа һайхан даа.

Сэхынь хэлэхэдэ, Буряадаймнай Уран зураашадай холбоон Агуу Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойдо зорюулжа нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа байна. Буряад графика, буряад зурагууд Хабаровскда болоһон зональна, Москвада үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна выставкэнүүд дээрэ үндэр сэгнэлтэдэ хүргэһэн юм. Мүнөө Буряадай эхэнэр зураашадай зохёолнуудай выставкэтэй танилсаад байхадаа, тэрэ амжалтамнай үндэһэтэй байгаа юм байна гэжэ үшөө дахин ойлгобобди. Энэ выставкэ мүн В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулжа зураашадай хэжэ захалһан ехэ хүдэлмэриин эхин байһаниинь элигэ. Тиимэһээ Эхэ Совет ороной, В. И. Ленинэй темэдэ бэшэгдэһэн зурагууд тус выставкэдэ хэр байба гээшэб гэжэ һонирхохол ёһоороо һонирхообди.

Тиимэ зурагууд тон үсөөн. Энэнь лэ Буряадай эхэнэр зураашадай выставкые нэгэ бага һанаһандаа хүрэнэгүй. Зүгөөр тус выставкэ агууехэ ленинскэ национальна политикын манай гүрэндэ илан магдаһые, Агууехэ Октябриин революциин ашаар бага арадуудай ажабайдалда болоһон асари ехэ хубилалтануудые ба шэнэ совет хүн тухай ехэ һайнаар харуулжа шадаа. Тиимэһээнь бидэ энхэ һайхан буряад талаяа, зэлдэр зулгы буряад басагадаа, баатар зүрхэтэ буряад хүбүүдээ һанаабди, энэ сагайнгаа нүхэд тухай омогорхообди. Иимэл зурагуудые, богонихоноор хэлэхэдэ, Буряадаймнай басагад зураал даа!

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

А. САХАРОВСКАЯ. Вьетнам тухай триптих.

А. САХАРОВСКАЯ. «Буряад эхэнэр».

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй, ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд. А. М. Горькиин түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Кремлевско Съездүүдэй ордон соо болоһон баярай суглаанай тоосоон.

Хоёрдохи хуудаһанда: Г. Березовский гэгшын корреспонденци. Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ асуудалаар Н. Хребтовой статья. Е. Захаровай фоторепортаж.

Гурбадахи хуудаһанда: А. М. Горькиин түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Кремлевско Съезднүүдэй ордон соо болоһон баярай суглаанай тоосооной түгэсхэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Субботний огонёк.

Будамшуугай почтоhоо

„МИИНТЭ ТАКСИ"

«Магазинай гэшхүүр дээрэ гарахадам, тээ саанахана адлихануud табан трактор таршаганалдажа байба. Эх, машинанууд байгаа һаань, энэ байрадаа Сулхара гараха һэм гэжэ сухалданшье, урмаа таһараншье шэбшэнэм. Гараа үргөөд харгы дээрэ гүйжэ гарахадам, гаһар томо «МАЗ-ууд» газаа бии болоод, алад саашаа хүхэ манан утаагаар хүреэлээд буухиралдан арилшана. Тьфу шүдхэр шамай. Магазинай гэшхүүр дээрэ мангартайшаг байһан, таахада, тракторист хэбэртэй залуушаг хүбүүн:

— Таа хайшаа ошохотнайб?—гэжэ таһа дүүрэбэ.

— Сулхара,—гэбэб.

— Хэлсээн юун байха юм. Эндэ миинтэ такси байна бшуу,—гээд, хубсаһыемни сэгнэнгээр шэртээд: —Городой хүн голожош магадгүйт.

Ябагаар ябаха туйлдаа хүрөөд ябаһан хүн—морн тэргэһээ эхилээд, мотоцикл хүрэтэр голохоһоо байха голоо хааха юумэгүй һэн хойноол:

— Алим бэ?—гээ һэн бээзэб. Таабаритайгаар тэрэмни эмнеэд, трактор уруу заабал даа. Таба минута болоод байхада, часай 30 шахуу модо ахидаг МТЗ трактороор Сулхара тээшэ шууюулжа ябабаб...

— Иимэ холо хүрэтэр гүйлгэлдөөд ерэхэдэтнай, шанга гэгшын донгодолго шаб гэхэгүй юм гү?—гэжэ асуубаб.

Үнөөхи нүхэрни:

— Үгы ааб даа. Юу хэлэнэ гээшэбта, ерунда ааб даа,—гэжэ бардам дорюунаар бар-бар дуугарба.—Хүхижэ ерэһэн хүбүүднай, хүхихэ, ууха юумын дууһаа һаа, халада байһан Сулхараһаа байха, хадынь саанахи Бада хүрэтэр табилуулаад ерэхэл.

— Үү татай сааш,—гэхэдэм, үгэнсэр нүхэрни үшөө саашань үгэеэ үргэлжэлүүлбэ:

— Шофёрнууд гээшэш шортоо бүдүүрхүү, ёһо ямбархуу, альгаа дэлгээхэ уридтай зон шуу. Харин бидэ трактористнууд... Хахадайл байгаа һаа,—гээд, удхатайгаар пам руу шэртээдхибэ.

Хэжэнгэ командировкодо ошоһон нэгэ хүн иимэ бэшэг мандаа эльгээгээл даа.

БУДАМШУУГАЙ ТОБШОЛОЛҺОО: Гансашье хэбэд номин Хэжэнгэдэ иимэ янзын миинтэ таксинууд элбэгжээ гэжэ бү һанагты. Нютаг бүхэндэ байха—нюужа даража байнгүй Будамшуу намхандаа бушуухан мэдээсэгты.

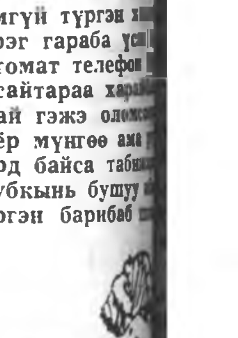
Үшөө хаана «миинтэ такси» үзэгдэнэб? Хэлыт, дуулгыт.

ФиБ Ш[...]

„ХОМХОЙ[...] АВТОМ[...]

Хэмгүй түргэн [...]
Хэрэг гараба [...]
Автомат телефо[...]
Алсайтараа хар[...]
Арай гэжэ оло[...]
Хоёр мүнгөө а[...]
Хорд байса таб[...]
Трубкынь бушу[...]
Түргэн барибаб [...]

«Алео! Үшөө!»[...]
Абяа анир гар[...]
Шангаар хэды [...]
Шагнаад үзэб[...]
Танхха, илгахы[...]
Табан хомхой [...]
Алтан хараас[...]
Асаржал байд[...]
Хомхой автома[...]
Хоёр мүнгөө ол[...]
Хойно хойноһо[...]
Ураайнгаа ехээ[...]
Уухилжа байһ[...]

Автомат нюдар[...]
Али нэгэнинь [...]
Гэжэ сошон ай[...]
Гэдэргээ эрье[...]
Гэр тээшээ таб[...]
Фиб [...]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ[...]

Гор. Улан-Уд[...]
Управление [...]
вете Министро[...]
Н-04455.